

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

#rodinyvkrajích

SBORNÍK dobré praxe rodinné politiky v krajích

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR,
Odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí

**SBORNÍK
dobré praxe
rodinné politiky
v krajích**

Sborník dobré praxe rodinné politiky v krajích vznikl v rámci projektu Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233.

Tento projekt je financován z Operačního programu Zaměstnanost a ze státního rozpočtu.

ISBN 978-80-7421-175-1

Obsah

Úvodní slovo	5
1. Dobrá praxe v krajích	6
1.1 Společné aktivity zdravých dětí a dětí s hendikepem a jejich rodin	6
1.2 Firemní mateřská škola zřizovaná Olomouckým krajem	7
1.3 Karlovarský kraj otevřel vlastní jesle	8
1.4 Pomoc a podpora profesionálů i dobrovolníků pracujících nejen s dětským kolektivem, aneb supervizí si pomáháme	9
1.5 Pěšibus	10
1.6 Prorodinné aktivity Českého svazu žen na Vysočině	12
1.7 Burza filantropie	13
1.8 Audit family friendly community	15
1.9 FAMILY POINT místo pro rodinu®	17
1.10 Rodinné pasy	18
1.11 Maltéžská pomoc podporuje fungování rodiny, mezigenerační vztahy i zapojení dobrovolníků	20
1.12 Jihočeská univerzita, zaměstnavatel umožňující sladění rodinného a pracovního života zaměstnanců	21
1.13 Profesní seniorita® aneb Směrem k úspěšné kariéře	23
1.14 Sladování ve veřejné správě – Strategie uplatňování principu rovnosti v podmínkách Krajského úřadu Kraje Vysočina	25
1.15 Čtecí babičky a dědečkové v mateřských školách Olomouckého kraje	26
1.16 Pobyty prarodičů s vnoučaty	28
1.17 TROJLÍSTEK sblížení tří generací®	29
1.18 Kurz Silní rodiče – silné děti®	30
1.19 Příklady aktivit v oblasti rodinné politiky v souladu se schválenou Konceptí rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015-2019	32
2. Dobrá praxe v obcích	35
2.1 Jak na dětskou skupinu aneb příklad spolupráce města a neziskové organizace	35
2.2 Péče o děti v dětské skupině Kapička, Třebíč	36
2.3 Péče o děti v Dětském klubu S kapou za zábavou I a II	

Třinec a Příležitosti pro rodiče aneb flexibilní formy práce	37
2.4 Pupa, z. s. – rozvoj pro každé dítě	39
2.5 Pilotní ověření sociálního bydlení v Otrokovicích	40
2.6 Projekt Pilotního testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing)	42
2.7 Koncepce rodinné politiky města Chomutov	43
2.8 Rodinné zápolení	46
2.9 Velká cestovatelská prázdninová soutěž pro děti	47
2.10 Brožura jako výsledek požadavku komunity	48
2.11 Rodina v obci – příklad obce Kašava	50
2.12 Kontaktní Family Point Pelhřimov	51
2.13 RC Beruška Strakonice – „Zaměstnaní rodiče, spokojené děti“	53
2.14 Projekt příprava snoubenců	54
2.15 Projekt víkendy pro otce a dospívající syny	57
2.16 Projekt Osmička – úřad vstřícný rodině	60
2.17 Realizace kampaně Společnost přátelská rodině v Olomouckém kraji	61
2.18 Třebíč – rovné příležitosti a sladování pracovního a rodinného života	62
2.19 Prožitkové vzdělávání dospělých v Holoubku inspiruje i v Bruselu	64
2.20 Pohádková babička	66
2.21 Program 3G – tři generace	67
2.22 Mezigenerační program – Babičko, dědečku, ukaž mi, co umíš	69
2.23 Možnosti malého muzea v oblasti primární prevence	70
2.24 Partnerství školy a rodiny, aneb drobnosti, které pomáhají	72
Závěrečné slovo	74
Přehled použitých zdrojů	75

Úvodní slovo

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (dále jen „MPSV“) realizuje od roku 2017 projekt Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů (zkráceně „Krajská rodinná politika“). Projekt si klade za cíl zlepšení koordinace celostátních a regionálních politik v oblasti podpory rodin. Jsou to právě kraje a obce, které mají k problematice rodinné politiky nejbližší, jelikož znají potřeby svých obyvatel.

Jedním z cílů projektu Krajská rodinná politika je sdílení **příkladů dobré praxe v oblasti rodinné politiky** z jednotlivých krajů a obcí. Za tímto účelem vznikla předkládaná publikace, **Sborník dobré praxe**.

V rámci projektu vzniklo 14 regionálních platforem, jejichž členům se podařilo shromáždit řadu příkladů dobré praxe z jednotlivých krajů, přičemž ty nejzajímavější z nich byly zařazeny právě do této publikace. Příklady dobré praxe budou pravidelně zveřejňovány také na webových stránkách www.rodinyvkrajich.mpsv.cz, kde bude k dispozici rovněž elektronická verze Sborníku.

1. DOBRÁ PRAXE V KRAJÍCH

1.1 Společné aktivity zdravých dětí a dětí s hendikepem a jejich rodin

Autorka: Mgr. Michaela Kosíková

Ústecký kraj/Litvínov

Kontakt: Porozumění Litvínov, z. s., Miroslava Ondová, www.os-porozumeni.cz

Hlavní přínos:

- začleňování (integrace) dětí se znevýhodněním do společnosti a zvýšení kvality jejich života i celé jejich rodiny, boření stereotypů vůči osobám s hendikepem
- zajištění primární prevence – konzultace s rodiči

Porozumění Litvínov z. s. je spolek sdružující rodiny pečující o malé děti a děti s hendikepem, který již 14 let provozuje Mateřské centrum Klubíčko. Prvořadým úkolem sdružení je výchovně působit na cílovou skupinu dětí a mládeže v rámci podpory a propagace zdravého životního stylu. **Soustředí se tak na začleňování dětí se znevýhodněním do společnosti, na zvýšení kvality jejich života, na podporu znevýhodněných rodin, jež se rozhodly pro nelehký krok – vychovat své zdravotně postižené dítě v rodině** (nedat přednost ústavní péči), zajistit mu domov, dostatečný rozvoj a lásku a neizolovat je od běžného života a skupiny vrstevníků.

Propojování světů zdravých lidí a lidí s hendikepem je výzva v každém věku, ale jeden ze skvělých preventivních kroků vůči vyloučení je spojovat již malé děti a rodiny. Centrum funguje jako klasické mateřské centrum s hernou, kroužky a veřejnými akcemi. Zásadním přínosem je jeho program zaměřený na kurzy a kroužky jak pro zdravé děti, tak pro děti s hendikepem. **Aktivity centra napomáhají boření tabu o hendikepu a pomáhají propojovat potenciálně vyloučené rodiny s hendikepovaným dítětem s rodinami se zdravými dětmi a společně trávit čas při hrách a vzdělávání.** Funguje zde preventivní včasná konzultační pomoc rodičům, kteří váhají vyhledat odbornou lékařskou pomoc, pokud je znepokojuje odlišné či zářející chování jejich malého dítěte. V centru pracuje také odborná sociální pracovnice. Během své dlouholeté existence rozšířilo Centrum své aktivity i pro školní děti a prázdninové pobyty pro celé rodiny, a to právě za účelem podpory rodin dětí s hendikepem.

Na tomto příkladu se ukazuje, že mateřská centra mohou mít široký záběr a svými aktivitami jsou schopná pozitivně působit na život místní komunity.¹

1.2 Firemní mateřská škola zřizovaná Olomouckým krajem

Autor: Mgr. Pavel Podivínský

Olomoucký kraj

Kontakt: Jeremenkova 40 a, 779 11 Olomouc, www.olkraj.cz

Hlavní přínos:

- rozšiřování sítě zařízení péče o děti
- podpora sladování práce a péče
- zvyšování zaměstnanosti

Vznik firemní mateřské školy zřizované Olomouckým krajem byl podpořen v rámci rodinné politiky Olomouckého kraje. Konkrétně se jednalo o opatření „Slučitelnost rodiny a zaměstnání“. Dopadem vzniku předškolního vzdělávacího zařízení bylo zapojení rodičů s malými dětmi do pracovního procesu a sladění osobního, rodinného i pracovního života. Provoz byl zahájen ve školním roce 2016/2017 a je financován z rozpočtu Olomouckého kraje. V tomto předškolním zařízení nachází zázemí jak děti zaměstnanců krajského úřadu a jeho příspěvkových organizací, tak děti z dalších rodin široké veřejnosti. Do školky jsou přijímány děti ve věku od dvou let a provozní doba je uzpůsobena potřebám rodičů (od 6.30 hod. do 16.00 hod., v pondělí do 16.30 hod.). Kapacita zařízení je 42 míst.

Mateřská škola je zaměřena polytechnicky. To znamená, že většina aktivit je založena na přímých zážitcích dítěte a vychází z jeho samostatné činnosti, přirozené zvědavosti a potřeby objevovat. V mateřské škole je zajišťována pravidelná logopedická péče. Pro bezproblémovou adaptaci dítěte v mateřské škole je umožněno u dvouletých a tříletých dětí první dny zvykání za přítomnosti rodiče.

Firemní školky patří mezi vítané zaměstnanecké benefity, které výrazně usnadňují sladování pracovního a rodinného života. Firemní zařízení péče o děti nepřináší výhody jen zaměstnancům.

¹ Porozumění Litvínov, z. s. [online]. Litvínov: Porozumění Litvínov, z. s., 2018 [cit. 2018-12-17]. Dostupné z: <http://www.os-porozumeni.cz/>

Zaměstnavatel má díky firemní školce (nebo dětské skupině) možnost udržet si své kmenové zaměstnance, snížit jejich fluktuaci a naopak zvýšit jejich loajalitu. V současné chvíli se totiž jen část rodičů (zejména matek) vrací po skončení rodičovské dovolené zpět na své pracovní místo, a to především z důvodu obtížného sladění pracovního a rodinného života.

1.3 Karlovarský kraj otevřel vlastní jesle

Autor: krajský poradce projektu „Krajská rodinná politika“ Mgr. Tomáš Vrána

Karlovarský kraj/Karlovy Vary

Kontakt: Krajský dětský domov, www.dd-karlovarsky.cz²

Hlavní přínos:

- podpora sladování práce a péče
- podpora primární prevence
- využití volných kapacit u všech zařízení v kraji

Karlovarský kraj před nedávnem vyšel významně vstříc mnohým rodičům, kteří se chtějí nebo potřebují **vrátit dříve do svých zaměstnání, ke svému podnikání** nebo k jiným svým důležitým aktivitám. **V prostorách Krajského dětského domova³ v Karlových Varech**, kde zároveň působí i kojenecký ústav, totiž **nově otevřel jesle pro děti do 3 let**.

KDD poskytuje službu jeslíček pro děti od 6 měsíců do 3 let s kapacitou 15 dětí a provozní dobou od 6.00 do 17.30 hod. Služba je za úplatu, ceník a další informace jsou k nalezení na webových stránkách KDD.⁴ Péči o děti zajišťuje stávající zdravotnický personál. **Jesle mohou využívat nejen lidé z Karlových Varů, ale i z okolí.** Kraj přitom v případě zájmu rodičů zvažuje otevření dalších jeslových tříd v KDD.

² *Krajský dětský domov – kontakty* [online]. KDD, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <http://www.dd-karlovarsky.cz/kontakty>

³ *Krajský dětský domov – o nás* [online]. KDD, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <http://www.dd-karlovarsky.cz/o-nas>

⁴ *Krajský dětský domov – jesle* [online]. KDD, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <http://www.dd-karlovarsky.cz/jesle>

KDD poskytuje také například odborné poradenství rodičům dětí se specifickými potřebami, ubytování ženám v průběhu těhotenství, je-li z důvodu nepříznivé životní situace ohroženo jejich zdraví, a řadu dalších aktivit.

Na tomto příkladu dobré praxe je velmi dobře vidět, jak je důležité umět efektivně využívat kapacity stávajících zařízení v kraji. Není vždy nutné budovat novou službu od základu, ale stejně jako v případě KDD je možné pouze rozšířit spektrum poskytovaných služeb v rámci jednoho zařízení či jedné budovy.

1.4 Pomoc a podpora profesionálů i dobrovolníků pracujících nejen s dětským kolektivem aneb supervizí si pomáháme

Autorka: Mgr. Veronika Benešová, Ph.D.

Jihočeský kraj/České Budějovice

Kontakt: Mgr. Veronika Benešová, Ph.D., České Budějovice

Hlavní přínos:

- zvyšování kvality poskytovaných služeb
- zvyšování spokojenosti pečujících osob, sociálních pracovníků atd. a snižování rizika vyhoření apod.

Supervize⁵ jako odborná profesionální podpora pomáhá jednotlivcům i týmům dosahovat vyšších výkonů či efektivnějších nejen pracovních postupů. **Supervizi můžeme spatřovat jako velice potřebnou například v oblasti školství – v případě selhávající rodiny, nefunkční rodiny, je právě učitel/učitelka pro dítě klíčovou osobou.** Supervize pomáhá tam, kde jsou vztahové problémy, emoční konflikty, tam, kde nejsou nastaveny osobní hranice nebo kde se o problému nehovoří.

⁵ Kopřiva definuje supervizi jako proces praktického učení, kde supervizor pomáhá supervidovanému řešit vzniklé problémy, nebo alespoň zamezit jejich rozvoji. KOPŘIVA, Karel. *Lidský vztah jako součást profese*. 5. vydání. Praha: Portál, 2006, s. 147. ISBN 80-7367-181-6.

Mgr. Veronika Benešová, PhD., je odbornou asistentkou Ústavu sociálních a speciálně-pedagogických věd na ZSF JU, která vede mimo jiné koučink a supervize v jižních Čechách a spolupracuje s řadou školských zařízení. „*Nejčastěji docházím do mateřských škol či dětských skupin, ale také do základních škol. Jako supervizorka nechodím do tříd – pracuji s dospělými zaměstnanci a s jejich názory, emocemi, vztahy, problémy. Nejčastěji řešeným tématem ve školských zařízeních jsou hranice. Hranice mezi klientem – žákem – zaměstnancem – rodičem. Běžná jsou drobná nedorozumění mezi pedagogy a rodiči, která si odnášejí zaměstnanci pravidelně domů, trápí se s nimi, a v tuto chvíli je ona supervize cennou podporou pro tyto zaměstnance. Pracuji s nimi na tématu cílech pomocí koučovacích karet, díky nimž se jednotliví zaměstnanci lépe otevřou. Po každé supervizi sbírám zpětnou vazbu, reflexi, sebereflexi. Každý zaměstnanec má možnost změnit to, co chce. Myslím si, že supervize ve školství a školských zařízeních je v současné době a v rámci současného nastavení společnosti, kdy jsou kladeny na učitele při práci s žáky vysoké požadavky, velice žádoucí, a vnímám velmi kladnou odezvu od všech mých klientů.*“

Kvalita poskytovaných služeb (sociálního, zdravotního či jiného charakteru) je silně závislá na výkonu daného zaměstnance – např. učitele, sociálního pracovníka, učitelky v mateřské škole aj. Aby nedocházelo k vysoké fluktuaci či nespokojenosti u zaměstnanců v tomto typu profesí, je nezbytné rozvíjet a podporovat síť supervizorů a koučů.

1.5 Pěšibus

Autorka: krajská poradkyně „Krajská rodinná politika“ RNDr. Alexandra Vokurková

Středočeský kraj

Kontakt: Nadace Partnerství, www.nadacepartnerstvi.cz; www.piedibus.it

Hlavní přínos:

- vyšší bezpečnost školních dětí
- podpora zdravého životního prostředí
- nižší riziko obezity u dětí
- podpora sladování práce a péče
- podpora neformálních vazeb v komunitě

Projekt, který se pod různými názvy objevuje v různých zemích Evropy, slouží pro podporu bezpečné a zdravé cesty dětí do školy. Jde o systém, kdy dva dospělí doprovázejí skupiny dětí na pěší cestě do anebo ze školy. Koncepce byla vytvořena v Austrálii v roce

1992 a do Anglie zavedena v roce 1998. Od té doby se projekt šíří ve více zemích Evropy, Severní Ameriky a na Novém Zélandu.⁶

U nás je jedním z podporovatelů konceptu Pěšibus Dopravní program Nadace Partnerství.⁷ Aktuálně se konceptem nechala inspirovat například ZŠ Bratří Venclíků, která plánuje zavedení pěšibusu v Praze na Černém mostě,⁸ kde by pěšibus mohl začít fungovat již na jaře 2019.⁹

Co se pod názvem pěšibus (v jiných jazycích např. **Walking Bus, Piedibus, Pedibus**) skrývá? Jedná se o skupinu školních dětí, která jde společně pěšky do školy nebo ze školy v doprovodu dvou nebo více dospělých. Tento útvar má svou přesnou trasu a jednotlivé „zastávky“ – stanoviště, na kterých sbírá další děti z okolí. Stejně jako tradiční autobus, pěší autobus má jízdní řád s časovým plánem pro vyzvednutí jednotlivých dětí. Skupinu doprovází nejméně dva dospělí, rodiče, prarodiče nebo kdokoli jiný k tomu určený. Pěšibus je alternativou toho, aby šlo dítě do školy pěšky zcela samostatně, když ještě může být malé na to, aby bezpečně překonalo cestou veškerá případná rizika. Je ale i alternativou doprovázení dítěte rodičem, což by mohla být ideální varianta, která však pro mnohé rodiče znamená problém stihnout včas doprovodit své dítě do školy a zároveň se dostat včas do práce. Pěšibus tak může rodinám pomoci eliminovat ranní stres. Zároveň mohou ze služby pěšibusu profitovat i ty děti, pro které je škola příliš daleko a celou cestu by pěšky nemohly ujít. U nich potom stačí, když je rodič doveze například do okrajové „zastávky“ pěšibusu, kde se mohou připojit k ostatním.

Je zřejmé, že Pěšibus kombinuje řadu výhod. Děti zapojené do pěšibusu budou mít více každodenní fyzické aktivity, bude rozvíjena jejich samostatnost i orientace v dané lokalitě. V okolí školy dojde ke snížení dopravní zátěže, ale i k posílení neformálních vazeb místní komunity.

„Paradoxně jsme to my sami, kdo ve snaze chránit naše děti přispíváme k zhoršení bezpečnostní situace a poškozování prostředí. Musíme začít měnit své zvyky a Piedibus nám nabízí jednoduché a účinné řešení. Podpora pěší chůze do školy je jednou z cest, jak městu vrátit obyvatelnost, snížit znečištění a umenšit nebezpečí.“¹⁰

6 Walking bus [online]. Wikipedie, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Walking_bus

7 Nadace Partnerství [online]. 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.nadacepartnerstvi.cz/>

8 ZŠ Bratří Venclíků [online]. 2018 [cit. 2018-1-15]. Dostupné z: http://www.zsvencliku.cz/akce_skoly

9 Do školy bezpečně a šetrným způsobem. Čtrnáctka. 2018, 2018(9), 26.

10 Perché il Piedibus? [online]. Associazione Nazionale Italiana Piedibus, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.piedibus.it/perche-il-piedibus/>

1.6 Prorodinné aktivity Českého svazu žen na Vysočině

Autorka: Marie Bohuslavová

Kraj Vysočina/Havlíčkův Brod

Kontakt: Krajská organizace ČSŽ Vysočina, p. s., Horní ul. 197, 580 01 Havlíčkův Brod

Hlavní přínos:

- posílení občanského sektoru a neformálních vazeb v komunitě
- posílení mezigeneračních vztahů
- podpora sladování práce a péče
- zvyšování informovanosti

Český svaz žen je nevládní neziskovou organizací s početnou členskou základnou, s celorepublikovou působností a dlouholetou tradicí.¹¹ Veškeré akce zajišťují členky ČSŽ zcela dobrovolnický, ve svém volném čase a bez nároku na odměnu.

Na Vysočině se Krajská organizace ČSŽ, p. s. dlouhodobě a cíleně zaměřuje na prorodinné aktivity, podporu služeb pro rodiny, mezigenerační soužití, předávání informací z oblasti sociálních a dalších služeb zaměřených na děti, seniory i celé rodiny. Cílem je vytváření podmínek pro lepší sladění zaměstnání a rodiny. ČSŽ má zkušenosti z realizace projektu ESF EQUAL – Modelový program podpory sladování profesního a rodinného života v Kraji Vysočina, jehož výstupem bylo **vytvoření Informačního a poradenského centra**, dnes samostatné obecně prospěšné společnosti. **ČSŽ se podílel i na realizaci projektu ESF Kraje Vysočina „Žijeme a pracujeme na Vysočině“, který se mj. zaměřil na vytvoření sítě Family Pointů.** První krajský Family Point vznikl v Havlíčkově Brodě.

Organizace každoročně vyhlašuje dva vlastní grantové programy pro ZO pod názvem „Na Vysočině fandíme rodině“ a „Bezpečná a informovaná Vysočina“.

V půlce září roku 2018 se v Příbyslavi konal také „Kulatý stůl k postavení seniorů ve společnosti“, jelikož ČSŽ ve své **Programové orientaci na léta 2018–2022** věnuje velkou část aktivit také stárnutí populace, postavení žen v důchodovém věku, respektování práv a důstojného postavení seniorů ve společnosti.

¹¹ Český svaz žen [online]. 2008 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.cszvysočina.estranky.cz>

Ženám z velké části patří starost a péče nejen o vlastní děti, ale také pomoc rodičům, partnerům nebo i dalším rodinným příslušníkům a péče o ně v době, kdy již jejich zdraví neslouží. Jak zajistit důstojný život pro seniory? Co je potřeba změnit, zlepšit a vytvořit pro to, aby generace našich rodičů prožívala důstojný a kvalitní podzim života? Jak sladit zaměstnání a péči o ty, kterým již věk a zdraví nedovolí sebeobsahu? Ale také jak pomoci a ulehčit těm, kteří o své blízké pečují?

Témata, se kterými se řada žen setkává každodenně ve svém životě, a také celá řada námětů pro diskusní kulatý stůl nad závěrečným dokumentem „**Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2018–2022**“.

ČSŽ je ukázkovým příkladem, jak může nevládní nezisková organizace významně ovlivňovat život v dané komunitě či lokalitě. Zmíněná organizace realizuje díky vlastním grantovým projektům řadu prorodinných aktivit, kterými pozitivně ovlivňuje jak život rodin s dětmi, tak kvalitu života seniorů.

1.7 Burza filantropie

Autoři: Ing. Pavel Šotola, Bc. Jana Machová

Pardubický kraj/Pardubice

Kontakt: Koalice nevládek Pardubicka, z. s. (KONEP), Klášterní 54, 530 02 Pardubice, www.konep.cz, www.burzafilantropie.cz

Hlavní přínos:

- podpora neziskového sektoru
- propojování aktérů zapojených do realizace rodinné politiky

Burza filantropie je transparentní nástroj k podpoře projektů neziskových organizací, který zároveň zprostředkovává setkání zástupců podnikatelského sektoru, neziskových organizací a veřejné správy.

Celá myšlenka vychází z principu propojování veřejné správy, firemního a neziskového sektoru za účelem podpory místních i regionálních projektů neziskových organizací. Neziskové organizace, které se přihlásí, představí své projekty před donátory (sponzory) z řad podnikatelů a veřejné správy. Když projekt donátory zaujme, podpoří jej finančně či jinou formou, např. poskytnutím vlastních služeb či provedením prací. A velmi cenné je, že zde dochází

k vzájemné komunikaci mezi neziskovým sektorem, podnikateli a veřejnou správou, a to nad konkrétními potřebami v regionu. Burzy se konají ve čtyřech okresech Pardubického kraje, donátoři proto mohou podpořit neziskové organizace z místa, ke kterému mají nejbližší vztah. Projekt Burzy vznikl díky dlouhodobé spolupráci Pardubického kraje s Koalicí nevládek Pardubicka (KONEP), která zastřešuje neziskové organizace v kraji.¹²

Nejčastěji jsou podpořeny projekty z oblasti sociální, podpory rodin, práce s dětmi, péstounství, podpory seniorů či zdravotně postižených, ale i z oblasti životního prostředí, kultury, vzdělávání apod. Donátoři podpořili například projekt „Dědečkova dílna“, kde senioři dochází do mateřského centra a učí děti řemeslným dovednostem. Díky podpoře vzniklo lepší zázemí pro děti v lesním klubu „Strom života“ a Spolek Hurá na Výlet! mohl realizovat řadu volnočasových a vzdělávacích akcí pro seniory.¹³

V letech 2012 až 2018 donátoři na Burze věnovali neziskovým organizacím 9 146 640 Kč a podpořili tak okolo 300 prospěšných projektů. Radní Pardubického kraje Pavel Šotola, zodpovědný za sociální péči a neziskový sektor, jako zástupce nejvýznamnějšího partnera Burzy a významného donátora, kterým je Pardubický kraj, říká: „Velkou radost mi dělá především stále se zlepšující úroveň předkládaných projektů s cílem pomáhat rozvoji místních komunit i regionu. Lze říci, že podpořené projekty se vždy pozitivně dotknou rodin a jejich potřeb ať už v oblasti sociální, vzdělávání, kulturní, tak třeba v oblasti životního prostředí.“¹⁴

Burzy filantropie jsou výborným příkladem spolupráce neziskového sektoru s veřejným sektorem i firmami, z čehož ve výsledku profitují všichni, včetně široké veřejnosti. Není vždy nezbytné uvažovat o financování prarodinných aktivit pouze z národního rozpočtu. Existuje řada dalších možností, mezi které patří např. právě burzy filantropie.

12 *O burze filantropie* [online]. Pardubice: Burza filantropie, 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <http://www.burzafilantropie.cz/pardubickykraj/o-burze/>

13 *Minulé ročníky Burzy filantropie* [online]. Pardubice: Burza filantropie, 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <http://www.burzafilantropie.cz/pardubickykraj/historie/>

14 *Donátoři darovali neziskovkám skoro 10 milionů korun* [online]. Pardubický kraj, 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/98639/donatori-darovali-neziskovkam-skoro-10-milionu-korun?previev=archiv>

1.8 Audit family friendly community

Autorka: Mgr. Jana Pízová, DiS.

Jihomoravský kraj/Brno

Kontakt: Krajský úřad Jihomoravského kraje, Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno

Hlavní přínos:

- propojování aktérů zapojených do realizace rodinné politiky
- podpora neformálních vazeb v komunitě, aktivizace veřejnosti
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v dané obci

Audit family friendly community¹⁵ (dále jen „audit“) je nástroj Jihomoravského kraje, sloužící k podpoře obcí ve vytváření příznivého prostředí pro všechny obyvatele napříč generacemi. Nejde zde o audit v pravém slova smyslu, ale o vzájemné naslouchání mezi občany a zástupci obcí.

Cílem auditu je aktivizovat obce a jejich občany, aby se společným úsilím podíleli na tvorbě prarodinného klimatu. Přínosem auditu je také zvýšení atraktivitu obce jako místa vhodného pro rodiny, děti, seniory a zaměstnavatele. Atraktivita obce má pozitivní dopad na rozvoj obce v oblasti spolkové činnosti, investic a ekonomických aktivit zaměstnavatelů, na demografický růst, zájem rodin o život v obci a o budování občanské společnosti.

Jihomoravský kraj realizuje audit od roku 2015 na základě licence získané z Rakouska, kde byl tento nástroj k rozvoji rodinné politiky vyvinut již v roce 2002.

Vychází ze schválené Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015–2019 (Priorita 5, Opatření 5.1 na podporu tvorby prarodinných opatření na úrovni obcí) a je také zahrnut ve schválených Akčních plánech rodinné politiky Jihomoravského kraje na jednotlivé roky.¹⁶

Průběh procesu

V rámci auditního procesu pracovní skupina složená z občanů obce v první fázi mapuje všechny aktivity a potřeby pro rodiny a pro různé cílové skupiny dle životní fáze a ve druhé

15 *Audit family friendly community* [online]. 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.auditfamilyfriendlycommunity.cz/>

16 *Rodinná politika Jihomoravského kraje* [online]. Rodinná politika v JMK, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.rodinnapolitika.cz/>

fázi navrhuje nová prorodinná opatření, která by měla být realizována s cílem zlepšit podmínky pro život rodin s dětmi v dané lokalitě. Z těch pak orgány obce vyberou ty nejvhodnější a schválí je pro realizaci v následujících třech letech.

Po schválení opatření je do obce vyslán hodnotitel, který prozkoumá, jak v obci celý proces probíhal. Na základě doporučení auditního kuratoria udělí/neudělí Jihomoravský kraj obci základní certifikát. Dle schválené směrnice k auditu se slavnostní předávání certifikátů koná jednou ročně za přítomnosti hejtmána příslušného kraje nebo jím pověřené osoby. Současně se základním certifikátem auditu získává obec právo používat evropskou značku *audit family friendly community* v rámci svých public relations na publikace, vlastní produkty nebo při komunikaci s dalšími subjekty.

Pokud v následujících třech letech obec splní opatření, která si schválila, obdrží plný certifikát auditu.

Přínosy pro obec:

- zpracování přehledu existujících opatření zaměřených na děti, rodiny a starší generaci,
- aktivizace veřejnosti a systematický rozvoj existujících opatření na základě osvědčeného know-how,
- zapojení všech subjektů a občanů, kteří mají zájem o budování prorodinného klimatu v obci,
- zaváděná opatření budou odpovídat poptávce a budou v souladu s udržitelným rozvojem obce,
- zájem mladých rodin o život v obci jako prevence vymírání a stárnutí obce,
- zvýšení atraktivity obce.

Podpora cílových skupin zohledňuje rozdělení podle životních fází:

- těhotenství a narození dítěte,
- rodina s kojencem,
- malé dítě do 3 let,
- dítě v mateřské škole,
- dítě školního věku,
- mladý člověk v procesu vzdělávání,
- období po aktivním rodičovství (vztah prarodiče, děti, vnoučata),
- senioři/ky.

V každém životním období je potřeba brát ohled na osoby se zvláštními potřebami, imigranty a osoby v sociálně obtížných situacích.

Zapojené obce:

2016: 7 obcí, převzetí certifikátu květen 2017

2017: 9 obcí, převzetí certifikátu květen 2018

2018: 5 obcí, převzetí certifikátu květen 2019

1.9 Family Point místo pro rodinu

Autorka: Marcela Ondrůjová

Jihomoravský kraj/Brno

Kontakt: Centrum pro rodinu a sociální péči Brno, Biskupská 280/7, 602 00 Brno

Hlavní přínos:

- zvýšení informovanosti
- podpora neformálních vazeb v komunitě
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v dané obci

Služba Family Point místo pro rodinu je z důvodu zachování kvality zapsána v rejstříku ochranných známek Úřadu průmyslového vlastnictví. Nositelem myšlenky a držitelem ochranné známky je Centrum pro rodinu a sociální péči v Brně. Family Pointy vznikly v Jihomoravském kraji a postupně se rozšiřovaly do krajů: Vysočina, kde se jich nachází devět, v Jihočeském kraji najdeme dva a kraje Olomoucký a Zlínský mají po jednom.

Family Point¹⁷ je bezbariérové místo přátelské rodině, které umožňuje pečovat o malé děti a získávat informace pro podporu rodinného života. Služba Family Point vytváří síť základních (bez přítomnosti pracovníce) a kontaktních Family Pointů (s přítomností pracovníce). **Hlavním cílem služby Family Point je zkvalitňování životních podmínek rodin v daném městě či obci.** První Family Point vznikl v květnu 2009 v Brně jako místo, které nabízí možnost péče o děti v důstojném a přátelském prostředí.

Základní Family Pointy poskytují možnost péče o děti a zprostředkování informací pomocí letáků. **Kontaktní Family Pointy** nabízejí: informace a zprostředkování poradenství při řešení vztahových, výchovných a sociálních obtíží (pracoviště zaškolené kontaktní pracovníce,

17 Family Point [online]. 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.familypoint.cz/>

internet pro veřejnost); možnost přebalení a nakrmení dětí; prostor pro setkávání; dětský koutek.

Kontaktní pracovníce na Family Pointu dále pořádá **pravidelné akce pro veřejnost** (besedy, přednášky), rediguje webové stránky služby, její facebookový profil a rozesílá elektronický newsletter s informacemi o akcích pro rodiny v daném regionu. **Webové stránky kontaktního Family Pointu** představují důležitý **informační portál**, na kterém mohou rodiny čerpat informace o organizacích nabízejících prarodinné služby a dozvídat se tipy na akce v okolí, které se pro ně aktuálně nabízejí a kterých se mohou členové rodiny společně účastnit. Za tímto účelem je obsahem webové stránky kontaktního Family Pointu průběžně aktualizovaný **kalendář akcí**.

Family Point není jen informačním střediskem, ale jedná se rovněž o bezbariérové místo přátelské rodině, kde se mohou lidé neformálně potkávat.

1.10 Rodinné pasy

Autorka: Mgr. Jana Pízová, DiS.

Jihomoravský kraj/Brno

Kontakt: Krajský úřad Jihomoravského kraje, Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno

Hlavní přínos:

- systém slev pro rodiny s dětmi – tzn. vyšší finanční dostupnost prarodinných aktivit pro rodiny s dětmi
- zvyšování informovanosti

Jihomoravský kraj jako první v republice zrealizoval projekt Rodinné pasy, jehož cílem je vytvoření a realizace systému poskytování slev a dalších výhod rodinám s dětmi do osmnácti let věku. Současně se zaměřuje také na zvýšení informovanosti rodin o kulturních a sportovních událostech.¹⁸

18 *Rodinná politika Jihomoravského kraje* [online]. Rodinná politika v JMK, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.rodinnapolitika.cz/>

Jako pilotní projekt vznikly v roce 2006 právě v Jihomoravském kraji s cílem podpořit rodinné rozpočty slevami, které lze čerpat až už na rodinných výletech, při běžných nákupech, či návštěvách kulturních a sportovních akcí. Postupně se začaly připojovat i další kraje. V současné době projekt funguje v Jihomoravském kraji, Kraji Vysočina, Olomouckém kraji, Pardubickém kraji, Ústeckém kraji, Královéhradeckém kraji a ve městě Kroměříž. Zapojení do projektu je pro rodiny zdarma. Na základě registrace je rodinám vystavena karta Rodinné pasy. Podmínkou je trvalé bydliště v zapojeném kraji a alespoň jedno dítě do 18 let.¹⁹

O úspěšnosti Rodinných pasů svědčí nejen velké množství registrovaných rodin a poskytovatelů slev, ale také rozšíření do dalších krajů. Díky tomu jsou stále živým projektem, který každodenně přináší zajímavé tipy na kulturní události, sportovní aktivity, výlety a akce pro děti v rámci celé České republiky. S Rodinným pasem lze čerpat slevy i na Slovensku a v Dolním Rakousku.^{20, 21}

Od roku 2010 začal Jihomoravský kraj realizovat obdobný projekt pro seniory – Senior Pas.

Díky projektu Rodinné pasy se snížil finanční výdaje rodin na vybrané prarodinné aktivity. V případě propojení Rodinných pasů s projektem Senior Pasů mohou být tyto výhody čerpány i generací prarodičů.

19 *Rodinné pasy* [online]. Jihomoravský kraj, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.rodinnepasy.cz/>

20 *Rodinná politika Jihomoravského kraje* [online]. Rodinná politika v JMK, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.rodinnapolitika.cz/>

21 *Rodinné pasy* [online]. Jihomoravský kraj, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.rodinnepasy.cz/>

1.11 Maltézská pomoc podporuje fungování rodiny, mezigenerační vztahy i zapojení dobrovolníků

Autor: ThLic. Michal Umlauf

Olomoucký kraj/Olomouc

Kontakt: Maltézská pomoc, o. p. s., Centrum Olomouc, Wurmova 7, 779 00 Olomouc;
www.maltezskapomoc.cz

Hlavní přínos:

- posílení občanského sektoru a neformálních vazeb v komunitě
- posílení mezigeneračního soužití
- podpora sladování práce a péče
- zvyšování informovanosti, bezpečnosti

Centrum Maltézské pomoci v Olomouci zahájilo svou oficiální činnost v září roku 2003. **Mezi nejvýznamnější aktivity Centra patří tradičně činnosti postavené na bázi dobrovolnické služby a registrované sociální služby.**

Velmi úspěšná je také realizace projektu Vzdělávání seniorů a poradenství v oblasti moderních technologií (Moderní senior), který vznikl v rámci komunitního plánování sociálních služeb města Olomouce, do něhož je Maltézská pomoc aktivně zapojena. Výuka je realizována v celkovém počtu 30 hodin rozdělených do 10 lekcí po třech hodinách. Každá lekce je složena z opakovací části, nové látky a upevňování nové látky. Seniorům se v centru věnují také individuálně formou poskytování samostatného individuálního poradenství v práci s počítačem a chytrým telefonem. Součástí kurzů jsou vždy základní informace týkající se prevence kriminality a informace pojednávající o bezpečnostních rizicích a bezpečnostních zásadách při práci s moderními technologiemi. Tyto zásady jsou seniorům v průběhu kurzů průběžně vštěpovány, prakticky se s nimi seznamují a učí se reagovat na různé rizikové situace. Dosud kurzy absolvovalo přes 400 osob, jejichž průměrný věk je okolo 65 let.

Vzdělávací kurzy jsou zaměřené na praktické používání notebooků či PC, internetu a digitálních fotoaparátů a na následné úpravy digitální fotografie. Ve výuce je zahrnuta i osvěta týkající se prevence kriminality, zejména se zaměřením na moderní technologie.

Evidují se všichni zájemci, kteří předali své vyplněné formuláře. Při obsazování kurzů mívají přednostní právo seniori, kteří jsou zaregistrovaní dříve. Finanční spoluúčast seniora za celý kurz v rozsahu 30 hodin činí 1000 Kč. U kurzu chytrých telefonů je cena 500 Kč.

V roce 2018 mělo olomoucké Centrum Maltézské pomoci více než 40 zaměstnanců a **150 aktivních dobrovolníků** zvláště v programech pro seniory a rodiny s dětmi; spravuje také další centra v Olomouckém a Zlínském kraji (Jeseník, Šumperk, Přerov, Prostějov, Otrokovice, Uherské Hradiště, Valašské Meziříčí).

V Olomouckém kraji Maltézská pomoc tradičně organizuje udílení cen Křesadlo pro dobrovolníky (v roce 2018 již 8. ročník).

Daná služba podporuje důstojný život rodin s dětmi do 18 let věku a směřuje ke zlepšení jejich sociální situace a fungování rodiny. Toho se snaží dosáhnout následujícími cíli: podporou zdravého vývoje dítěte a jeho sociálního začleňování v přirozeném prostředí, podporou zdravého fungování rodiny, prevencí sociálního vyloučení rodičů a dětí, zvýšením samostatnosti rodiny, podporou zdravých sociálních a pracovních vztahů, zvýšením životních šancí dětí, podporou rozvoje osobnosti dítěte, jeho nadání, schopností a dovedností a zachování životní úrovně.

Centrum Maltézské pomoci významně ovlivňuje život celých rodin v dané lokalitě. Komplexní přístup tohoto Centra začíná u rodin s malými dětmi a končí vzděláváním seniorů. Tím je umožněna a podporována i mezigenerační spolupráce a posilování neformálních vazeb v komunitě.

1.12 Jihočeská univerzita, zaměstnavatel umožňující sladění rodinného a pracovního života zaměstnanců

Autorka: Bc. Magdalena Zavadilová

Jihočeský kraj/České Budějovice

Kontakt: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Bc. Zavadilová Magdalena, ředitelka předškolního zařízení

Hlavní přínos:

- podpora sladění práce a péče
- rozšiřování sítě zařízení péče o děti
- zvyšování spokojenosti zaměstnanců
- zvyšování zaměstnanosti žen

Jihočeská univerzita (dále jen „JU“)²² se snaží o vytvoření flexibilního a vstřícného prostředí pro své zaměstnance. **Cílem je umožnit všem zaměstnancům sladit svůj profesní i soukromý život.**

JU umožňuje na základě dohody homeworking – především v období po ukončení akademického roku a v případě zaměstnanců s malými dětmi. Uvažuje se také o zavedení sdílených pracovních pozic. **Zaměstnancům, kteří pečují o děti do ukončení povinné školní docházky, nabízí možnost zkrácené pracovní doby.** Běžnou formou pracovní doby je pružná pracovní doba, upravená dle potřeb zaměstnanců a jednotlivých součástí univerzity.

Mezi další benefity pro sladování rodinného a pracovního života **je vybudování předškolního zařízení pro děti zaměstnanců** Jihočeské univerzity – **Dětské skupiny Kvítek**.²³ Navíc zaměstnanci z Přírodovědecké fakulty JU mají možnost využívat dětskou skupinu Motýl, která je provozována ve spolupráci s Biologickým centrem AV ČR. V prostorách Ekonomické fakulty JU je pak k dispozici dětský koutek, který **mohou využít** nejen zaměstnanci, ale **také studenti**. Nově byl dětský koutek zřízen v listopadu 2017 na Teologické fakultě JU.

Vybudování dětských skupin Kvítek 1 a Kvítek 2 trvalo dva roky a proces vybudování zahrnoval celou řadu kroků. Jednak **byl proveden průzkum zájmu o vznik zařízení mezi zaměstnanci i studenty**, dalším krokem bylo vyhledávání vhodných prostor. Budova, kde jsou dětské skupiny umístěny, byla nakonec postavena zcela nová. Projekt byl zčásti hrazen z dotačního programu ESF na vybudování a provoz dětských skupin. V březnu 2016 bylo vypsáno výběrové řízení na pozici ředitelky zařízení a následně na pečující osoby, stavba byla dostavěna, zkolaudována, zároveň byly dětské skupiny zapsány do Evidence dětských skupin MPSV. Dětské skupiny jsou v provozu od září roku 2016. Provoz je i nadále spolufinancován z dotačního programu ESF. **Zařízení je v současné době v provozu téměř 2,5 roku a z průběžného hodnocení vyplývá, že mnohým ze zaměstnanců benefit firemního předškolního zařízení umožnil návrat na jejich pracovní pozice.** Velkým benefitem je přispívání některých fakult Jihočeské univerzity rodičům dětí na náklady spojené s jejich pobytem v těchto dětských zařízeních. **Některé součásti přispívají i na chůvy, které pečují o děti předškolního věku v domácím prostředí zaměstnanců.** Jednotlivé součásti JU také připravují

aktivitu pro děti zaměstnanců v období letních prázdnin. Dětská skupina Kvítek díky svému provozu nabízí místa v době letních prázdnin dětem zaměstnanců.²⁴

Činnost JU vhodným způsobem propojuje dva hlavní předpoklady úspěšného sladování pracovního a rodinného života – tj. dostatek zařízení péče o děti a dostupnost flexibilních uspořádání pracovní doby.

1.13 Profesní seniorita aneb Směrem k úspěšné kariéře

Autor: RNDr. Jiří Fukan, Ph.D.

Jihomoravský kraj/Brno

Kontakt: Úřad práce ČR – krajská pobočka v Brně, Polní 37, 639 00 Brno

Pro ÚP zajišťuje Age Management z. s., Orlí 27, 602 00 Brno-střed

Hlavní přínos:

- zvyšování zaměstnanosti
- podpora sladování práce a péče
- podpora primární prevence

Program Profesní seniorita²⁵ aneb Směrem k úspěšné kariéře se začal realizovat v první polovině roku 2018 na krajské pobočce ÚP ČR v Brně. Do konce roku 2018 proběhly celkem čtyři běhy aktivity. **Kurz je určen pro uchazeče o zaměstnání z Jihomoravského kraje, kteří se obtížněji dostávají na trh práce, např. se týká i rodičů po rodičovské dovolené, kteří se nevrací do svého původního zaměstnání, ale hledají jiné uplatnění na trhu práce.** Výběr vhodných uchazečů do programu probíhá na úrovni zprostředkování zaměstnání a poradenství, vhodným účastníkem pro tento program je jakýkoliv klient, který je motivovaný změnit svoji dosavadní situaci, pracovat na osobním a kariérovém rozvoji, připravit se na možné kariéerní změny a naučit se vyrovnávat se stresem a s vyhořením.

22 Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích [online]. 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.jcu.cz/>

23 Dětská skupina Kvítek [online]. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.jcu.cz/o-univerzite/zazemi-a-sluzby/detska-skupina-ju>

24 Dětská skupina Kvítek [online]. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.jcu.cz/o-univerzite/zazemi-a-sluzby/detska-skupina-ju>

25 Towards Successful Seniority [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.profesniseniorita.cz/>

Skupinová metoda Profesní seniorita byla vyvinuta za účelem podpory řízení kariéry, odborné kvalifikace a duševní pohody v dnešním rychle se měnícím světě práce. Metoda má posloužit tomu, aby samotní jedinci byli proaktivní a naučili se sami řídit vlastní kariéru. Nejdůležitějšími prvky skupinové práce jsou posílení vnímání vlastní výkonnosti, aktivní učení, navracení problémů do skupin a příprava na případné překážky a neúspěch

Unikátní metoda kurzu byla vyvinuta skupinou expertů z **Finského institutu pracovního zdraví v Helsinkách (FIOH)**, kteří se prvotně inspirovali modelem skupinové práce s lidmi ohroženými nezaměstnaností, vytvořeným na Michiganské univerzitě ve Spojených státech.

Cíle Profesní seniority:

- rozvíjet dovednosti pro řízení kariéry,
- rozvíjet schopnost zvládat změny,
- podporovat účastníky při plánování jejich pracovní kariéry a profesních cílů,
- podporovat duševní pohodu účastníků a pokračování jejich kariéry,
- předcházet syndromu vyhoření a depresi,
- zaměřovat se na prevenci předčasného odchodu do důchodu,
- posilovat kladný postoj k celoživotnímu vzdělávání a učení.

Základní osnova:

- osobní silné stránky a dovednosti,
- dovednosti potřebné k práci,
- celoživotní vzdělávání a učení,
- získávání podpory a informací, které jsou nezbytné pro řízení kariéry,
- příprava na překážky v práci a v kariéře,
- duševní pohoda a zvládání stresu,
- sestavení akčního plánu rozvoje.

Profesní seniorita účastníkům pomáhá zvládat profesní změny v jakémkoli věku a posiluje jejich pracovní schopnosti, ale také posiluje jejich schopnost vyrovnat se s případnými obtížemi a problémy v osobním životě.

1.14 Sladování ve veřejné správě – Strategie uplatňování principu rovnosti v podmínkách Krajského úřadu Kraje Vysočina

Autorka: Mgr. Klára Čmolíková Cozlová

Kraj Vysočina/Jihlava

Kontakt: Krajský úřad Kraje Vysočina, Žižkova 57, 587 33 Jihlava

Hlavní přínos:

- komplexní přístup k rodinné politice, dlouhodobá podpora prorodinných aktivit
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v kraji
- podpora sladění práce a péče
- zvyšování zaměstnanosti
- zvyšování informovanosti

Krajský úřad Vysočina je zajímavým příkladem veřejné správy a samosprávy, která velmi intenzivně komunikuje ohledně důležitosti rodinné politiky, a to nejen směrem ke svým občanům, ale také směrem ke svým zaměstnancům a zaměstnankyním.

V tomto ohledu byla vytvořena **Strategie uplatňování principu rovnosti v podmínkách Krajského úřadu**, obecně navazující na přesvědčení, že „rovné příležitosti krajského úřadu vytvářejí šance na vhodné sladování osobního a pracovního života zaměstnanců Kraje Vysočina“.²⁶

Tento příklad dobré praxe může zároveň sloužit jako určitý modelový příklad, čehož si jsou autoři a autorky Strategie vědomi. „Směrem navenek je kraj motivován snahou přispět ke zdravější společnosti edukativním působením dobrého příkladu.“²⁷ Hlavním cílem je „průřezově podporovat vznik a zachování funkčních rodin, kvalitu rodinného života a vhodných podmínek pro rodiny“.²⁸ Konkrétní opatření na podporu rovnosti a sladování osobního a pracovního života jsou více specifikovány v samotné strategii.

26 Strategie uplatňování principu rovnosti v podmínkách Krajského úřadu Kraje Vysočina [online]. 2018, s. 9. [cit. 2018-12-07]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4090650

27 Dto s. 6.

28 Prorodinná politika [online]. 2002–2017 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/prorodinna-politika/ds-302528/p1=63567>

Nelze nezmínit benefiční systém reagující na zájmy všech věkových skupin (sport, kultura, vzdělávání, cestování, rekreace). Benefity lze v některých případech čerpat i pro rodinné příslušníky (úhrada tábora, příspěvek na péči).²⁹ Dále příspěvek 2000 Kč při narození dítěte, možnost bezplatných anonymních konzultací s psychologem v tíživých životních situacích nebo nastavení flexibilních forem práce individuálně s ohledem na rodinnou a pečující situaci zaměstnanců a zaměstnankyň.

Krajský úřad – jako zaměstnavatel – je velmi pokrokový v užívání progresivního personálního managementu, přičemž aplikuje management mateřské a rodičovské dovolené (včetně pravidelného informování, vzdělávání a usnadnění návratu zpět do zaměstnání po rodičovské dovolené, ale v případě potřeby i naopak umožnění čerpání pracovního volna až do čtyř let věku dítěte s jistotou držení pracovního místa³⁰), čímž jde ostatním veřejným institucím, ale i soukromým firmám příkladem a snaží se nastolit takovou personální praxi, která nebude v konfliktu se založením rodiny, ba naopak.

1.15 Čtecí babičky a dědečkové v mateřských školách Olomouckého kraje

Autorka: PhDr. Petra Tenglerová

Olomoucký kraj/Olomouc

Kontakt: RC Heřmánek, Náves svobody 49, 779 00 Olomouc, www.rc-hermanek.cz; realizuje RC Heřmánek, z. s. jako partner Mezi námi, o. p. s. v rámci projektu Přechti

Hlavní přínos:

- komplexní přístup k rodinné politice, dlouhodobá podpora prarodinných aktivit
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v kraji
- podpora mezigeneračního soužití
- zvyšování informovanosti

²⁹ Strategie uplatňování principu rovnosti v podmínkách Krajského úřadu Kraje Vysočina [online]. 2018, s. 9 [cit. 2018-12-07]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4090650

³⁰ Strategie uplatňování principu rovnosti v podmínkách Krajského úřadu Kraje Vysočina. [online]. 2018, s. 12. [cit. 2018-12-07]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4090650

Rodinné centrum Heřmánek – obecně³¹

RC Heřmánek vzniklo v roce 2006, je **držitelem certifikátu Společnost přátelská rodině a ocenění Laktační ligy jako Místo přátelské kojení**. Od roku 2008 je členem Unie neziskových organizací Olomouckého kraje. V roce 2012 získalo RC Heřmánek certifikát **Baby friendly organizace**, v roce 2012 Základní certifikát a v roce 2013 **Úplný certifikát auditu MPSV Rodina & práce** za zapojení do programu pro rozvoj prorodinně orientované personální politiky. Jeho posláním je podporovat každodenní fungování rodin a poukazovat na jejich význam ve společnosti.

Partnerství na projektu „Přechti“

Rodinné centru Heřmánek realizuje projekt „Přechti“ v Olomouckém kraji ve spolupráci s pražskou organizací Mezi námi o. p. s. od září 2018. Během několika týdnů se ozvalo téměř 30 seniorů, s každým ze zájemců byl proveden individuální pohovor a koordinátorka projektu zahájila vyhledávání vhodné školky v dosahu bydliště seniora. Seniori docházejí do školky jednou týdně v předem domluveném dni a čase.

Průběžně se mapuje spokojenost obou zúčastněných stran. Podpůrný charakter má také Klub čtecích babiček a dědečků, který je místem sdílení a vzájemného povzbuzení i dalšího vzdělávání. Zpětná vazba je dokladem smysluplnosti a profitu mezigeneračního setkávání pro všechny zúčastněné.

Rodinná centra se nezdáka zaměřují zejména na aktivity pro rodiny s dětmi. RC Heřmánek však vnímá rodinu širěji, tzn. včetně prarodičů, a uvědomuje si, že ne každé dítě může být v osobním kontaktu se svými prarodiči a naopak. Projekt „Přechti“ pomáhá spojovat právě generaci malých dětí a seniorů, což přináší radost a užitek oběma zúčastněným stranám.

³¹ Rodinné centrum Heřmánek [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.rc-hermanek.cz/>

1.16 Pobyty prarodičů s vnoučaty

Autorka: Mgr. Markéta Matlochová

Olomoucký kraj / Olomouc

Kontakt: Centrum pro rodinný život, z. s. (dále jen „spolek“), Biskupské náměstí 2, 779 00 Olomouc

Hlavní přínos:

- posílení hodnoty rodiny a manželství
- podpora mezigeneračního soužití a aktivit
- podpora sladění práce a péče

Posláním **Centra pro rodinný život, z. s.³² je budování a podpora rodiny** jakožto přirozeného místa psychosociálního růstu člověka. Aktivity a činnosti Centra směřují k posílení a povzbuzení rodin a jejich členů, prohlubování manželství a rodinných vztahů.

Projekt Pobyty prarodičů s vnoučaty³³

Možná každoročně zaznamenáváte komerční nabídky cestovních kanceláří, které lákají seniory a jejich vnoučata na různé akce a zájezdy. Ovšem existují také aktivity, které pořádají pro nejstarší a nejmladší generace různá centra pro rodiny v jednotlivých diecézích. Velmi aktivní je například olomoucké Centrum pro rodinný život, z. s., které vedle týdenních táborů pro prarodiče a vnoučata nabízí také víkendy anebo příměstské tábory. „*Prázdniny jsou časem určeným babičkám a dědečkům, ale často ty děti přijíždějí k babičce a ona má nějaké povinnosti, má zaběhnutý režim a vedle toho se ještě stará o vnoučata,*“ říká Markéta Matlochová z Centra pro rodinný život, která tábory připravuje. **Výhoda těchto akcí podle ní je, že babičky jedou opravdu na dovolenou. Nemusejí se starat o nakupování, vaření a provozní záležitosti. Část programu mají spolu s dětmi zaměřenou na mezigenerační vztahy,** část programu mají jen s vrstevníky, stejně jako děti, které mají zase svůj program. „*Babička s dědou mají svůj věk a někdy si potřebují odpočinout, sednout u kávy, popovídat s ostatními prarodiči, mohou jít na přednášku nebo duchovní program, na modlitbu růžence a podobně. Děti zase potřebují běhat, skotačit, měnit činnosti,*“ vysvětluje Markéta Matlochová.

32 Centrum pro rodinný život, z. s. [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.rodinnyzivot.cz/>

33 Víkendový pobyt pro prarodiče s vnoučaty [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.rodinnyzivot.cz/?q=node/6>

Pro velký zájem i z důvodů snazší finanční dostupnosti Centrum pro rodinný život rozšiřuje nabídku víkendových pobytů pro prarodiče a děti, o které je dlouhodobě velký zájem. V současné době, kdy se prodlužuje délka lidského života a zároveň dochází ke stárnutí populace, je jednou z nejlepších investic právě investice do mezigeneračního soužití a podpora rodiny.

1.17 Trojlístek sblížení tří generací

Autorka: Marcela Ondrůjová

Jihomoravský kraj / Brno

Kontakt: Centrum pro rodinu a sociální péči Brno, Biskupská 280/7, 602 00 Brno

Hlavní přínos:

- podpora mezigeneračního soužití a aktivit
- podpora sladění práce a péče

Od roku 2012 nabízí v Centru pro rodinu a sociální péči Brno službu **Trojlište sblížení tří generací³⁴**, která je zaměřena na zprostředkování náhradní babičky rodinám s dětmi ve věku do 15 let. **Cílem je umožnit navázání vztahu mezi dítětem a náhradní babičkou a také rodiči.**

Dnešní doba mnohdy z různých důvodů neumožňuje pravidelné setkávání prarodičů se svými dětmi nebo i se svými vnoučaty. Prarodiče se tak mohou cítit osaměle. Rodiny se často stěhují za prací, děti za studiem, ale příčinou odloučení prarodičů od blízké rodiny mohou být i pošramocené a zprůchýlané vztahy.

Trojlište sblížení tří generací, propojení tří stran – dětí, rodičů a náhradních babiček, nabízí partnerství mezi rodinami a náhradními babičkami. **Myšlenka nabídky náhradních babiček do rodin byla převzata ze zkušeností rakouské služby Oma-Dienst, která vznikla ve Vídni již v roce 1973.** Služba spočívá především v přenosu know-how z rakouského do českého prostředí, proto principy služby Trojlište zůstaly zachovány. Jsou jimi dobrovolnost zapojených stran, uzavření smlouvy mezi klientem a poskytující organizací, dodržování

34 Trojlište sblížení tří generací [online]. Centrum pro rodinu a sociální péči, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.trojlistek.com/>

Etického kodexu a Standardu služby Trojlístek, péče pouze o dítě, nikoliv domácí práce, setkávání rodiny a náhradní babičky alespoň jednou týdně.

Služba Trojlístek nabízí jedinečnou možnost ženám zralého věku se prostřednictvím pracovní-přátelského vztahu začlenit do rodiny, ve které zastávají roli náhradní babičky. Do služby se mohou zapojit jak osamocené ženy nad 50 let, které mají kladný vztah k dětem, tak i ženy, které mají vlastní rodinu v blízkosti a rády by pomohly s péčí o děti někomu dalšímu. Doporučené finanční ohodnocení 50 Kč/hod. je nižší než v komerčním prostředí, což rodičům umožní zvát náhradní babičku domů častěji. Pracovnice, které vedou se zájemci o službu vstupní pohovory, se vždy ujíždí, zda je zájemkyněmi o roli náhradní babičky splněna podmínka služby, a to zájem o práci s dětmi a ochota navázat s dítětem a rodiči osobní vztah.

Tzv. náhradní babičky mohou pomoci řadě rodin s vyzvedáváním dětí ze školy, převáděním dětí na zkoušky apod., čímž výrazně usnadní sladování pracovních a rodinných rolí v dané rodině. Zároveň také dochází k mezigeneračnímu setkávání, ke kterému by jinak v dané rodině vůbec nemuselo dojít a dítě či děti by nezískaly bližší vztah k žádné osobě v seniorském věku (s tím je spojen i přenos zkušeností apod.). Rovněž náhradní babička profituje, a to nejen finančně, ale i sociálně a společensky, jelikož u ní nedochází k sociální izolaci a pocitu osamění.

1.18 Kurz Silní rodiče – silné děti

Autorka: Bc. Jiřina Gasserová

Ústecký kraj / Ústí n. Labem

Kontakt: Dobrovolnické centrum, z. s., Prokopa Diviše 1605/5, 400 01 Ústí n. Labem,
www.dcul.cz, www.silnirodice-silnedeti.cz

Hlavní přínos:

- posilování rodičovských kompetencí

Dobrovolnické centrum, z. s.³⁵ je metodické a vzdělávací centrum, které dlouhodobě realizuje řadu programů a projektů. Mezi nejúspěšnější programy patří kurz **Silní rodiče – Silné děti**.³⁶

35 Dobrovolnické centrum, z. s. [online]. Dobrovolnické centrum, z. s., 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.dcul.cz/stranky/organizace.htm>

36 Kurz Silní rodiče – Silné děti [online]. Dobrovolnické centrum, z. s., 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: http://www.dcul.cz/stranky/programy_SRSD_kurz.htm

Kurz Silní rodiče – Silné děti posiluje sebevědomí rodičů, jejich kompetence, ulehčuje rozhovory v rodině, ukazuje cesty, jak spolu mohou rodiče a děti vycházet bez násilí, a nabízí i možnost výměny zkušeností s jinými rodiči.

Motto kurzu: **Protože jak silný, statečný a vstřícný je rodič, tak silné je jeho dítě.**

V kurzu pro rodiče je zprostředkován model navazující výchovy: rodiče si uvědomí svoji roli a zodpovědnost vychovatele a vedou a doprovázejí své děti. Certifikovaní vedoucí kurzu provedou účastníky/rodiče dvanácti tématy, ke každému tématu existují pracovní listy, které vychází z metodiky kurzu. Skupina rodičů je uzavřená (max. deset účastníků), schází se v dopoledních nebo odpoledních hodinách, v příjemné atmosféře, kurz je interaktivní, vedoucí podporují sdílení dobré praxe. Na posledním setkání obdrží účastníci certifikát o absolvování kurzu.

Tento kurz je určen pro maminky, táty i pěstouny, kteří chtějí společně se svými dětmi prožívat více radosti.

Dobrovolnickému centru byla v r. 2007 od Německého svazu na ochranu dětí udělena licence pro realizaci a metodické vedení těchto kurzů v ČR. V roce 2016 byla licence prodloužena do roku 2022. Dobrovolnické centrum, z. s. je tak jedinou organizací v republice, která může kurzy metodicky podporovat, školit nové trenéry a vedoucí rodičovských skupin.³⁷

Dobrovolnické centrum vytváří a poskytuje profesionální zázemí dobrovolníkům a propaguje dobrovolnictví jako přirozenou součást života. Svými aktivitami přispívá k posilování rodičovských kompetencí a tak i ke zvyšování stability zapojených rodin.

37 Kurz Silní rodiče – Silné děti [online]. Dobrovolnické centrum, z. s., 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: http://www.dcul.cz/stranky/programy_SRSD_kurz.htm

1.19 Příklady aktivit v oblasti rodinné politiky v souladu se schválenou Konceptí rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015–2019

Autorka: Mgr. Jana Pízová, DiS.

Jihomoravský kraj

Kontakt: Krajský úřad Jihomoravského kraje, Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno

Hlavní přínos:

- komplexní přístup k rodinné politice, dlouhodobá podpora prorodinných aktivit
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v kraji
- prevence sociálního vyloučení rodin
- důraz na primární prevenci
- zvyšování informovanosti

Hlavním cílem rodinné politiky Jihomoravského kraje³⁸ (dále „JMK“) je podporovat vznik a zachování funkčních rodin, kvalitu rodinného života a vhodných podmínek pro rodiny a umožnit tak jejich členům svobodně realizovat vlastní životní strategie v naplňování jak rodičovských, tak i profesních plánů.

V prosinci 2014 byla schválena „Koncepte rodinné politiky JMK“ na období 2015–2019, která se skládá z pěti priorit, 16 opatření a 61 jednotlivých aktivit. Ke koncepci je vždy začátkem roku schválen „Akční plán rodinné politiky“, který konkretizuje opatření a aktivity pro příslušný rok.

Příklady některých aktivit akčního plánu k jednotlivým prioritám, uváděných v koncepci³⁹:

Priorita 1 Podpora vytváření vhodných životních podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí příznivého rodině:

- realizace projektu Rodinné pasy⁴⁰,

- dotační programy na podporu pro-rodinných aktivit⁴¹,
- podpora vzniku a rozvoje nových Family Pointů⁴².

Priorita 2 Slučitelnost rodiny a zaměstnání:

- propagace příkladů dobré praxe firem účastnících se projektu Z_Anima nebo soutěže Společnost přátelská rodině,
- vzdělávací kurz zaměřený na vztahy v rodině, výchovu dětí a na tzv. sandwichovou generaci,
- vyhlášení soutěže Společnost přátelská rodině.

Priorita 3 Podpora služeb pro rodiny:

- podpora služeb NNO v rámci dotačního programu „Podpora služeb pro rodiny poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi“,
- podpora v rámci dotačního programu „Podpora rodinné a seniorské politiky na úrovni obcí“,
- podpora projektu „Trojlístek“⁴³,
- podpora projektu „Senior pas“,
- podpora projektu „Sousedé plus“,
- podpora pečujících osob v rámci dotačního programu „Podpora pečujících osob“,
- podpora mezigeneračních vztahů na školách.

Priorita 4 Osvětově informační činnost:

- zajištění provozu, správy a aktualizace webových stránek www.rodinnapolitika.cz, www.seniorskapolitikajmk.cz a www.auditfamilyfriendlycommunity.cz,
- pravidelné zasílání newsletteru o aktualitách v rodinné politice JMK zúčastněným stranám,
- realizace „Týdne pro rodinu v JMK“,
- výroba a distribuce pořadačů „Manuál pro rodiče – aneb nejste na to sami“.

Každá maminka při narození miminka obdrží v jihomoravských porodnicích šanon „Manuál pro rodiče – aneb nejste na to sami“, ve kterém se nacházejí informace, co a jak vyřídit po porodu, informace o finanční podpoře, o trávení volného času, o předškolním vzdělávání, o sladování rodiny

38 Rodinná politika Jihomoravského kraje [online]. Rodinná politika v JMK, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.rodinnapolitika.cz/>

39 Schválený Akční plán pro rok 2019 dostupný z: https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/akcni_plan_rodinne_politiky_2019_web.pdf

40 O projektu „Rodinné pasy“ více v kap. 1.10 Sborníku

41 Dotační portál Krajského úřadu Jihomoravského kraje [online]. 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: www.kr-jihomoravsky.cz. Více informací o dotačních programech na podporu pro-rodinných aktivit na: <https://dotace.kr-jihomoravsky.cz/>

42 O „Family Pointech“ pojednává více kap. 1.9 Sborníku

43 Více informací o projektu „Trojlístek“ v kap. 1.17 Sborníku

a zaměstnání, o rodinné politice JMK. Současně tento šanon slouží i jako pořadač pro dokumenty dítěte (rodný list, smlouvy k pojištění, spoření apod.). Součástí je i dotazník, který má zjistit potřeby rodičů za účelem zefektivnění rodinné politiky JMK.

Priorita 5 Institucionální zabezpečení rodinné politiky:

- metodická a finanční podpora tvorby koncepcí v obcích v rámci dotačního programu „Podpora rodinné a seniorské politiky na úrovni obcí“,
- realizace pracovních setkání a vzdělávací semináře pro koordinátory rodinné politiky obcí,
- realizace auditu *family friendly community*⁴⁴,
- zabezpečení spolupráce s MPSV v rámci projektů „Rodinná politika v krajích“ a „Implementace politiky stárnutí“.

44 O auditu *family friendly community* více v kap. 1.8 Sborníku

2. DOBRÁ PRAXE V OBCÍCH

2.1 Jak na dětskou skupinu aneb příklad spolupráce města a neziskové organizace

Autorka: Ing. Bc. Zuzana Brzobohatá

Jihomoravský kraj / Tišnov

Kontakt: Město Tišnov, nám. Míru 111, 666 90 Tišnov, www.tisnov.cz

Hlavní přínos:

- podpora sladění práce a péče
- rozšiřování sítě zařízení péče o děti

V mnoha obcích chybí místa v MŠ, jednoduchým řešením je dětská skupina, která má však jedno „ale“. I když je nezisková, cena pro rodiče se pohybuje kolem 6000 korun měsíčně, tedy výrazně převyšuje platby za běžnou obecní školku. Příklad dobré praxe pochází z města Tišnov.⁴⁵

Dle propočtů v roce 2017 chybělo cca 30 míst ve školce pro školní rok 2018/2019 a vzhledem k připravované stavbě nové MŠ v horizontu 2–3 let bylo třeba najít přechodné řešení. Druhou podmínkou byla srovnatelná cena pro rodiče s ostatními zařízeními pro děti. Ve městě od roku 2013 funguje hlídání dětí od dvou let v dětském kolektivu poskytované Rodinným centrem Studánka, avšak veškeré náklady na tuto péči jsou plně hrazeny rodiči.

Vznikl projekt spolupráce tří subjektů – města Tišnova, Rodinného centra Studánka a MAS Brána Vysočiny.

Jak se kdo podílí:

- 1. Město Tišnov** – poskytlo budovu (již dříve využívanou Rodinným centrem) včetně nutné stavební úpravy za symbolický nájem 12 Kč/ročně na dva roky, hradí také provozní náklady

45 *Nabídka volných míst – Dětská skupina Potůček* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.tisnov.cz/nabidka-volnych-mist-detska-skupina-potucek>

(elektřina, voda, teplo) do max. ceny 450 Kč/dítě/měsíc, přispívá na režijní náklady spojené se zajištěním obědů v městské MŠ (dováží se).

- 2. MAS Brána Vysočiny** – dotace z OP Zaměstnanost pro zřízení a provoz dětské skupiny jako podpora zaměstnanosti rodičů (z dotace jsou hrazeny mzdové náklady pečovatelek a vybavení prostoru nábytkem, pomůckami a hračkami).
- 3. RC Studánka** – je zřizovatelem dětské skupiny Potůček a příjemcem dotace z MAS. Skupina nabízí místo pro 23 dětí s provozní dobou denně 6.30–16.30 hodin.

Díky tomuto projektu se podařilo uspokojit všechny zájemce o předškolní vzdělávání a rodiče nemusí čelit nedostatku míst v zařízeních péče o děti. A na závěr cena: 1500 Kč/dítě/měsíc (příspěvek na stravovací služby). Projekt je koncipován na dva roky. Po jeho skončení a vybudování vlastní nové MŠ je prostor ze strany města nadále přislíben RC Studánka pro další prarodinné aktivity, po kterých bude v té době poptávka ze strany rodin.

2.2 Péče o děti v dětské skupině Kapička, Třebíč

Autorka: Bc. Anna Machátová

Kraj Vysočina / Třebíč

Kontakt: Třebíčské centrum, z. s., Fr. Hrubína 753, 674 01 Třebíč,
www.trebickskecentrum.cz

Hlavní přínos:

- podpora sladění práce a péče
- rozšiřování sítě zařízení péče o děti
- zvyšování informovanosti

Třebíčské centrum, z. s.⁴⁶ bylo založeno v roce 1998 a za dobu svého fungování se stalo profesionální organizací poskytující kvalitní komplexní služby pro rodiny s dětmi.

Posláním Třebíčského centra je pomáhat rodičům zvládat a užívat si rodičovství.

Třebíčské centrum, z. s. působí nejen v Třebíči, ale realizuje i projekty celokrajské, v posledních letech jsou to zejména aktivity v oblasti domácího násilí a mentoringu žen.

46 Třebíčské centrum, z. s. [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.trebickskecentrum.cz/>

Centrum je jedním z klíčových partnerů města Třebíče v prarodinné politice, ve spolupráci s městem Třebíčem a Krajem Vysočina rovněž personálně zabezpečujeme provoz Family Pointů v Třebíči, nechybí ani preventivní programy pro mateřské a základní školy.

Dětská skupina Kapička⁴⁷

Sladování rodinného a pracovního života vnímáme jako klíčovou oblast života rodiny. Jedním z hlavních nástrojů pomoci se stala právě **Dětská skupina Kapička**. Služby péče o děti Třebíčské centrum poskytovalo již od svého založení v rámci tzv. miniskolček. O drtivou většinu z nich byl vždy mimořádný zájem.

Transformace těchto aktivit na dětskou skupinu byla jen přirozenou fází, která přinesla kromě finanční podpory i sjednocení nabídky a také větší kapacitu. Navíc označení dětská skupina je díky jasně nastaveným podmínkám vnímáno veřejností jako závazek profesionality a garance kvality péče o ty nejmenší děti.

2.3 Péče o děti v Dětském klubu S Kapou za zábavou I a II Třinec a Příležitosti pro rodiče aneb flexibilní formy práce

Autorky: Mgr. Šárka Čípová, Bc. Aneta Nogawczyková

Kraj Moravskoslezský / Třinec

Kontakt: Kvalifikační a personální agentura, o. p. s., Závodní 815, 739 61 Třinec,
www.kapa-ops.cz

Hlavní přínos:

- podpora sladění práce a péče
- zvyšování zaměstnanosti
- zvyšování informovanosti
- boření (nejen) genderových stereotypů

Kvalifikační a personální agentura, o. p. s. byla založena v červenci roku 2000 na základě **společné dohody Třineckých železáren, a. s., města Třince a Základní organizace Odborového svazu KOVO Třinecké železářny**. Tito tři zakladatelé určili organizaci právní formu

47 Dětská skupina Kapička [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.trebickskecentrum.cz/kapicka/>

obecně prospěšné společnosti a její zaměření na poradenské a vzdělávací aktivity a zprostředkování práce občanům regionu.

Nezisková společnost Kvalifikační a personální agentura, o. p. s. (známá pod zkratkou KaPA) nabízí pomoc nezaměstnaným osobám při hledání práce a řadu dalších bezplatných služeb pro osoby znevýhodněné, hendikepované nebo sociálně vyloučené.

Posláním této společnosti je poskytování veřejně prospěšných služeb a nabídka pomoci tam, kde je to potřeba. **Její zásadou je kvalita, vstřícnost, ochota a empatie.**

Ve vztahu k trhu práce se společnost podílí na zvyšování zaměstnatelnosti v regionu, na posilování znalostí a dovedností občanů prostřednictvím nabídky široké škály vzdělávacích aktivit a kurzů. Nedílnou součástí realizovaného zprostředkování práce je poradenství při hledání zaměstnání, příprava na výběrová řízení a kontakt se zaměstnavatelem, kariérové a profesní poradenství, psychologické poradenství a koučink.

Projekt se zaměřuje na klienty, kteří patří ke skupinám osob, jež jsou na trhu práce obtížněji umístitelné, tedy matky s malými dětmi a ženy po MD/RD, a to konkrétně do 10 let věku dítěte. Ty mají mnohdy řadu omezení, které jim brání v plynulém návratu na trh práce poté, kdy strávily nějakou dobu (příp. i několik let) doma péčí o dítě či děti. Z našich dosavadních zkušeností z práce s rodiči s malými dětmi vyplývá, že tyto osoby častokrát nemohou (a nechtějí) pracovat na plný úvazek a nevědí si rady s vhodným skloubením práce a rodiny. Projekt se **zaměřuje zejména na zvyšování jejich uplatnitelnosti na trhu práce, ale také na nedůvěru zaměstnavatelů k flexibilním formám práce,** resp. jejich neochotu vycházet vstříc rodičům (zejména maminkám) s malými dětmi při požadavcích na úpravu pracovní doby či zkrácení úvazku. Nechybí ani **osvěta v oblasti flexibilních forem práce,** které jsou v regionu ovlivněném genderovými stereotypy zatím poměrně málo rozšířené. Nedílnou součástí projektu jsou reakce na problematiku stereotypního rozložení rolí mezi mužem a ženou (otcem a matkou), jež firemní prostředí v regionu pojímá značně zastarale.

V rámci širšího zaměření preferujeme spoluúčast na možnostech sladování rodiny a zaměstnání. **Stěžejní prospěšnou činností je vedení bezplatného Dětského klubu, který je realizován díky projektu EU.** V tomto klubu jsou děti již **před ranním vyučováním od 6.00 do 7.30 hod. Odpolední hlídání** je realizováno **od 12.00 do 18.00 hod.** Rodičům je tak umožněno pracovat na delší úvazek, případně si mohou vyřídit věci i po práci, když je o děti postaráno. Rodiče, kteří mohou být podporováni v Dětském klubu, musejí být

buď zaměstnaní, podnikající či práci aktivně hledající. **Za dobu provozu Dětského klubu si našlo práci již pět maminek a dvě maminky přešly ze zkráceného úvazku na úvazek plný.** Další důležitou aktivitou jsou **doprovody na zájmové kroužky.** Pracovník klubu vyzvedne dítě ve škole a zaveze ho na kroužek. Rodiče nemusejí odbíhat ze zaměstnání a vědí, že je o děti postaráno a budou odvedeny na dané místo a včas. O všech prázdninách, ať už jsou to letní, jarní, vánoční, nebo velikonoční, či o ředitelských volnech probíhají příměstské tábory, kdy mají děti hlídání od 6.00 do 18.00 hod. Pro děti je zajištěn program i oběd s pitným režimem. V létě jezdí dokonce i na výlety, kdy rodiče zaplatí jen jízdné a vstupné, pokud je potřeba.

Dětský klub je v provozu již třetím rokem a zapojilo se do něj 283 rodičů. Klub je prospěšný hlavně proto, že se do něj mohou zapojit jen děti, které navštěvují první stupeň základních škol. O prázdninách neexistuje žádná organizace ani středisko, které by se v pracovní době o děti řádně postaraly. V dnešní době je navíc řada prarodičů zaměstnaných a nemohou být vždy nablízku, aby pomohli takovým způsobem, jak by rodina potřebovala.

Kvalifikační a personální agentura, o. p. s. realizuje řadu aktivit zaměřených na pracovní poradenství a osvětu v oblasti flexibilních forem práce. Zároveň je zřizovatelem bezplatného Dětského klubu, čímž výrazně pomáhá sladovat rodinný a pracovní život tamních rodičů.

2.4 Pupa, z. s. – rozvoj pro každé dítě

Autorka: Bc. Zuzana Kailová

Kraj Praha / Městská část Praha 8 – Kobylisy

Kontakt: Pupa, z. s., Přemyslská 90, Praha 8, www.pupapraha.eu

Hlavní přínos:

- začleňování (integrace) sociálně vyloučených dětí a jejich rodin do života místní komunity
- zvýšení dostupnosti volnočasových aktivit pro děti

Pupa je kulturně komunitní centrum na Praze 8, **organizující zdarma kroužky a aktivity výhradně pro děti a mládež z rodin, které jsou v nepříznivé sociální situaci.** Nabídka zájmových aktivit integruje sociálně vyloučené děti a jejich rodiny do komunitního života místní skupiny. Projekt je financován z Operačního programu Praha – pól růstu ČR.⁴⁸

48 Pupa, z. s. [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.pupapraha.eu/o-nas/>

Všechny kroužky jsou od ledna roku 2019 poskytovány zdarma dětem a rodinám, které se nachází v tíživé finanční situaci, dětem a rodinám jinak znevýhodněným, které mají bydliště na Praze 8. Kroužky jsou koncipovány do dvou kategorií: „Bystříme rozum“ a „Hraj si, objevuj a tvoř“.

Do kategorie „Bystříme rozum“ patří kroužky: pohybové hry pro rodiče s dětmi, rozvíjíme naše batole, tanečky, jóga, plavání, výtvarná výchova, keramika, outdoor.

Do kategorie „Hraj si, objevuj a tvoř“ patří tyto aktivity: legomág, bystrý stavitel, angličtina pro děti, anglický jazyk doučování, anglický jazyk konverzace, doučování, předškolní příprava, čeština pro cizince – děti, čeština pro cizince – dospělí.⁴⁹

2.5 Pilotní ověření sociálního bydlení v Otrokovicích

Autor: Mgr. Kamil Hric, DiS.

Zlínský kraj / Otrokovice

Kontakt: Město Otrokovice, nám. 3. května 1340, 765 02 Otrokovice, www.otrokovice.cz

Hlavní přínos:

- podpora bydlení u osob a rodin, které nedosáhnou na tržní nájem
- zvyšování kvality života a autonomie u zapojených rodin
- snižování počtu sociálně vyloučených rodin

Hlavním cílem projektu **Pilotní ověření sociálního bydlení v Otrokovicích** je implementace systému sociálního bydlení (tzn. bydlení s podporou) ve městě Otrokovice nastaveného dle hlavních principů Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025.

Cílem je poskytnout bydlení osobám, které nemohou za tržních podmínek získat přiměřené a kvalitativně standardní nájemní bydlení. Dalším předmětem projektu je zpracování dílčích analýz, zpracování Koncepce sociálního bydlení a dalších podpůrných materiálů, včetně způsobu financování, pilotování Koncepce sociálního bydlení na území města, spolupráce s MPSV a dalšími obcemi na nastavení systému sociálního bydlení v ČR.

Ve městě Otrokovice žije cca 950 osob na ubytovnách, přičemž mezi nimi jsou i rodiny s dětmi. Dle typologie ETHOS (Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení v prostředí ČR) jsou tyto lidé považováni za osoby bez přístřeší. Ubytovny se navíc staly místem, kde jsou soustředěny osoby s rizikovým způsobem chování. Jde o nabídku relativně levného ubytování, které využívají osoby ohrožené bezdomovectvím, protože s ohledem na absenci celostátního systému sociálního bydlení nemají mnoho jiných možností získat odpovídající standardní bydlení. **Průmyslový charakter města Otrokovice a nízká úroveň mezd v regionu zároveň vytváří sociální vrstvu obyvatel města, která se pohybuje na hranici chudoby.** I v případě, že některý ze členů rodiny pracuje, jsou příjmy domácností často podporovány sociálními dávkami.

Město Otrokovice má vlastní bytový fond zahrnující více než 400 bytů, což je potenciál, na kterém se dá stavět. Projekt Pilotní ověření sociálního bydlení v Otrokovicích je z 95 % financován EU z OP Zaměstnanost a ze státní dotace (5 616 430,87 Kč) a z 5 % je hrazen z vlastních prostředků města Otrokovice. Projekt je řízen týmem, do kterého jsou zapojeni pracovníci se zkušenostmi s realizací projektů financovaných z ESF EU a také pracovníci zainteresovaní v problematice sociálního bydlení ve městě. V projektu působí dva sociální pracovníci a garant lokální koncepce sociálního bydlení.

V rámci činnosti projektového týmu probíhá komunikace napříč úřadem i s dalšími partnery (ostatní ORP, MPSV, NN), stejně jako s vedením města. **Silnou stránkou projektového týmu je zapojení místostarosty města, tajemnice úřadu a dvou vedoucích odborů, což přináší pozitivní spolupráci a usnadňuje komunikaci.** Zpracovány byly rovněž dvě analýzy⁵⁰, které slouží jako podpůrný materiál pro tvorbu Koncepce sociálního bydlení v Otrokovicích.

Při praktické činnosti sociálních pracovníků dochází k ověřování poznatků a závěrů Koncepce sociálního bydlení v praxi a zároveň tato aktivita poskytuje zpětnou vazbu k revizi Koncepce. Vytipování osob vhodných k zapojení do projektu probíhá formou depistáže ve spolupráci s odpovědnými odbory MěÚ Otrokovice i spolupracujícími organizacemi. Depistáž probíhá také u stávajících nájemců městských bytů, u kterých je evidentní potřeba sociální práce. Klient vstupuje do systému sociálního bydlení prostřednictvím kontaktu se sociálními pracovníky projektu. Nejčastěji jde o zástupce z těchto cílových skupin – lidé bez domova, osoby v akutní bytové nouzi, matky a rodiny s dětmi, osoby s duševním onemocněním.

49 Pupa, z. s. – programy [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.pupapraha.eu/programy/>

50 Analýzy jsou dostupné z: <http://otrokovice.cz/dokumenty-ke-stazeni-posb/ds-1204>

Dosavadní výsledky jednoznačně ukazují na skutečnost, že pro rodiny, samoživitele a samoživitelky, ale i jednotlivce je bydlení naprosto klíčová potřeba, bez které nelze jejich život posunout dopředu. **Všichni ubytovaní klienti si byli dosud schopni bydlení udržet a nejsou evidovány žádné dluhy na nájemném či problémy se soužitím.** Je to však nepochybně zásluha hluboké sociální práce, která bydlení provází. Na tomto příkladu se v praxi ukazuje, že provázání sociální práce s poskytnutím cenově dostupného bydlení je jedním ze základních předpokladů funkčnosti celého sociálního systému.

2.6 Projekt Pilotního testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing)

Autor: krajská poradkyně projektu „Krajská rodinná politika“ Ing. Petra Šustrová

Jihomoravský kraj / Statutární město Brno

Kontakt: Magistrát města Brna, Dominikánské nám. 196/1, 601 67 Brno, www.bрно.cz

Hlavní přínos:

- podpora bydlení u osob a rodin, které nedosáhnou na tržní nájmy
- zvyšování kvality života a autonomie u zapojených rodin
- snižování počtu sociálně vyloučených rodin

Zastupitelstvo města Brna schválilo v únoru 2016 projekt Pilotního testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-Housing). Jedná se o inovační projekt, jehož **cílem je ukončení bezdomovectví 50 rodin.**⁵¹

Základním nástrojem tohoto projektu je podpora vybraných rodin poskytovaná sociálními pracovníky, jejímž hlavním cílem je udržení poskytnutého bydlení podle běžných pravidel. Dalšími cíli jsou například vyšší kvalita života u podpořených rodin či úspora veřejných prostředků. Pilotní projekt potrvá 24 měsíců a bude mít několik kroků: zmapování rodin ohrožených bezdomovectvím včetně sčítání rodin bez domova, zabydlení 50 vylosovaných rodin a intenzivní sociální práce s nimi, výzkum dopadů zabydlení na vybrané rodiny s dětmi (například

51 *Brno pokročilo v boji s bezdomovectvím* [online]. 19. 1. 2016 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.bрно.cz/brno-aktualne/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/a/brno-pokrocilo-v-boji-s-bezdomovectvim/>

na školní docházku dětí či zaměstnanost dospělých) a vzápětí vyhodnocení celého projektu a rozhodnutí o jeho budoucnosti.

Úspěšný brněnský projekt Rapid Re-Housing, zabývající se zabydlováním rodin ohrožených bezdomovectvím, získal 1. května 2018 ve Vídni prestižní cenu SozialMarie.⁵² Ta se uděluje nejlepším projektům, které inovativně reagují na sociální výzvy. Odborná porota vybírala z více než 200 návrhů z Česka, ze Slovenska, z Rakouska, Chorvatska a Maďarska. Projekt získal první cenu a finanční odměnu 15 000 eur. Vynikající výsledky projektu dovedly radnici k plánování úplného ukončení bezdomovectví rodin v Brně.

2.7 Koncepce rodinné politiky města Chomutov

Autorka: Mgr. Bc. Monika Stránská

Ústecký kraj / Chomutov

Kontakt: Statutární město Chomutov, Zborovská 4602, 430 28 Chomutov, www.chomutov-mesto.cz

Hlavní přínos:

- komplexní přístup k rodinné politice, dlouhodobá podpora prorodinných aktivit
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v kraji
- posilování hodnoty rodiny ve společnosti

Statutární město Chomutov má zpracovanou koncepci rodinné politiky pro roky 2013–2020,⁵³ schválenou Zastupitelstvem SMCH. Její plnění je každoročně vyhodnocováno a předkládáno vedení města.

Cílem rodinné politiky statutárního města Chomutova je věnovat soustavnou pozornost životním podmínkám rodin a činit vhodná opatření tak, aby byla posilována autonomie rodin

52 *Brněnský projekt Rapid Re-Housing obdržel prestižní cenu SozialMarie* [online]. 2. 5. 2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.bрно.cz/brno-aktualne/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/a/brnensky-projekt-rapid-re-housing-obdrzel-prestizni-cenu-sozialmarie/>

53 *Koncepce rodinné politiky statutárního města Chomutova* [online]. 2013 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: https://www.chomutov-mesto.cz/?download=_/i..000599/koncepce-rodinne-politiky-smch.doc

a umožňováno jejich svobodné rozhodování při uskutečňování životních plánů.⁵⁴ K tomuto cíli vede cesta skrze posilování prorodinného klimatu ve společnosti, **zdůrazňování hodnoty stabilní a prosperující rodiny pro plnohodnotné osobní zrání jednotlivce**, ale i faktická **nenahraditelnost rodiny pro udržitelný rozvoj společnosti**.

Koncepce rodinné politiky statutárního města Chomutova (dále také „Koncepce“) z časového hlediska navazuje na strategické dokumenty města, kterými jsou zejména **Rámcová strategie rozvoje města Chomutova do roku 2020** a **Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy a podpory zaměstnanosti na území města Chomutova do roku 2020**.

Mezi priority (oblasti podpory) koncepce patří:

1. podpora vytváření vhodných životních podmínek pro fungování rodiny a spolu-
vytváření prostředí příznivého rodině,
2. sladění rodinného a pracovního života,
3. služby pro rodiny,
4. komunikace s rodinami,
5. přímá podpora rodin,
6. monitorování situace rodin,
7. spolupráce a výměna zkušeností,
8. dotační tituly a fondy podporující prorodinné organizace,
9. institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky.

Ke každé prioritě (oblasti podpory) jsou přiřazeny konkrétní opatření a aktivity (viz tabulka níže), přičemž v koncepci je dále uveden:

- cíl a rozsah dané podpory,
- popis a způsob realizace opatření,
- zdroj financí,
- termín plnění.

⁵⁴ Jde o plány a představy rodin v oblasti vztahového života, velikosti rodiny, výchovy dětí a v oblasti harmonizace nároků zaměstnání a rodiny.

Tabulka: Příklady jednotlivých opatření a aktivit u 2. priority: Sladění rodinného a pracovního života

Opatření		Aktivita	
2.1.	Opatření v oblasti podpory zaměstnavatelů	2.1.1.	Mediální podpora firem účastnících se auditů a soutěží motivujících k tvorbě prorodinného klimatu v zaměstnání (např. soutěž Obec přátelská rodině a seniorům ⁵⁵ atd.)
		2.1.2.	Podpora školení zaměstnanců a zaměstnavatelů
		2.1.3.	Podpora v oblasti vytváření nových pracovních míst (včetně polovičních úvazků)
		2.1.4.	Podpora flexibilních forem práce
		2.1.5.	Kvalifikační a rekvalifikační kurzy
2.2.	Opatření v oblasti podpory pečujících rodičů	2.2.1.	Podpora organizací poskytujících programy pro rodiče
		2.2.2.	Podpora inovativních forem péče o děti
		2.2.3.	Podpora poradenství v oblasti slučitelnosti rodiny a zaměstnání

Je velmi důležité si uvědomit, že rodina má v různých životních fázích svých členů různé potřeby, počínaje přípravou na založení rodiny přes období budování rodinného zázemí, výchovu dětí až po péči o členy rodiny ve stáří. Na tyto potřeby je možné pružně reagovat právě z úrovně obce promyšleným souborem opatření.

⁵⁵ Více o soutěži Obec přátelská rodině a seniorům zde: <https://www.mpsv.cz/cs/14475>

2.8 Rodinné zápolení

Autorka: Mgr. Bc. Monika Stránská

Ústecký kraj / Chomutov

Kontakt: Statutární město Chomutov, Zborovská 4602, 430 28 Chomutov,
www.chomutov-mesto.cz

Hlavní přínos:

- posilování hodnoty rodiny ve společnosti
- podpora neformálních vazeb v komunitě

Statutární město Chomutov je již od roku 2011 pořadatelem tradiční soutěže pro rodiny s dětmi **Rodinné zápolení**⁵⁶. Od ledna do prosince jsou pořádány rozmanité sportovní, kulturní, zábavní či jiné volnočasové akce. Rodinné zápolení je určeno pro rodiny, které rády tráví svůj volný čas aktivně a pospolu. Financování této soutěže je plně v rukou statutárního města Chomutova kromě letošního roku, kdy město vyhrálo soutěž vyhlášenou MPSV „Obec přátelská rodině“.

Na celé organizaci se podílí celkem šest lidí. Letos se soutěže zúčastnilo celkem 372 rodin, přičemž průměrná účast na jedné akci je 120 rodin.

Soutěžícím se může stát pouze rodina s trvalým bydlištěm na území České republiky, která úplným, řádným a pravdivým způsobem vyplní soutěžní kartu. V praxi to je tak, že se účastní hlavně chomutovští občané a občané z okolních měst a obcí. Po vyplnění přihlášky se zúčastní akcí, kde sbírají soutěžní známky a zapojí se tak do soutěže o skvělé ceny. Rodina se může přihlásit na webových stránkách, kde jsou uvedeny podrobné informace. Též jsou zde k dispozici fotografie z jednotlivých soutěžních akcí.

Rodinné zápolení bylo například letos rozděleno do 11 akcí: Lední hrátky, Taneční maraton, Dny her s knihovnou, Den zdraví, Rodinný festival, Den bezpečnosti, Noc v muzeu, Netradiční pětiobj, České báje a pověsti, Lampionový průvod, Chomutovská ploutev, Slavnostní losování.

56 Rodinné zápolení [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <http://2018.rodinnezapoleni.cz/>

Rodina, která absolvuje alespoň osm akcí, dostává od města tašku s upomínkovými předměty a maskotem kozou Rózou. Zároveň postupuje do losování o zájezdy v ceně 40 000, 35 000 a 25 000 Kč.

Chomutov se skrze Rodinné zápolení stará i o kulturní a sociální život rodin v dané lokalitě. Rodiny se na jednotlivých akcích potkávají a navazují neformální vazby, čímž je posilována místní komunita.

2.9 Velká cestovatelská prázdninová soutěž pro děti

Autorka: Marta Vencovská

Kraj Vysočina / Polná a okolí

Kontakt: MAS Českomoravské pomezí o. p. s., Varhánkova 1240, 588 13 Polná,
www.mascmp.cz

Hlavní přínos:

- posilování hodnoty rodiny ve společnosti
- zvýšení dostupnosti volnočasových aktivit pro děti

Mezi hlavní úkoly této společnosti patří úspěšná realizace komunitně vedeného místního rozvoje a podpora regionu. Po celý rok probíhá spolupráce s obcemi, se školami, s neziskovými organizacemi a podnikateli v regionu.⁵⁷

Velká cestovatelská prázdninová soutěž pro děti⁵⁸ je organizována s cílem zaznamenávat do „Pasu prázdninového cestovatele“ důkazy o návštěvě jednotlivých míst a tak společně poznávat zajímavé kouty našeho kraje v rámci rodinných výletů. Soutěž je určena zejména pro děti prvního stupně základních škol a školek v regionu MAS Českomoravské pomezí, tedy v regionu 35 obcí. Každoročně je do škol v regionu zdarma distribuováno 1400 ks prázdninových pasů a rovněž na webových stránkách je umístěna elektronická verze pasu pro další zájemce. Potvrzení o návštěvě místa je třeba doložit důkazem, kterým je například razítko

57 MAS Českomoravské pomezí [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: www.mascmp.cz

58 Velká cestovatelská prázdninová soutěž pro děti [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz/wp-content/uploads/2018/07/Prazdninova-soutez-2018-umistenikeseek.pdf>

z místa, vstupenka, jízdenka, namalovaný obrázek, fotografie apod. U dvanácti vybraných míst je také umístěna schránka (keška) s tajenkou.

Každý účastník soutěže, který prokáže návštěvu minimálně sedmi míst v „Pasu prázdninového cestovatele“, dostane dárek. Cestovatelé s nejvyšším počtem navštívených míst budou speciálně oceněni.

Prázdninová soutěž pro děti je realizována v rámci projektu MA21 a je finančně podpořena Krajem Vysočina, který klade velký důraz na hodnotu rodiny.

2.10 Brožura jako výsledek požadavku komunity

Autorka: Bc. Lenka Bukačová, DiS.

Ústecký kraj / Dubí

Kontakt: VIVAjump, z. s., Bystřická 209/26, 417 02 Dubí 2, www.vivajump.cz

Hlavní přínos:

- komplexní přístup k rodinné politice, dlouhodobá podpora prorodinných aktivit
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v kraji
- prevence sociálního vyloučení rodin
- podpora sladění práce a péče
- rozšiřování sítě zařízení péče o děti
- zvyšování informovanosti

Organizace VIVAjump⁵⁹ se zabývá spojováním dětí a mladých lidí za účelem kulturního využití v oblasti tance, zajišťováním výchovných a vzdělávacích programů pro děti i dospělé, provozováním dětské skupiny a mikrojeslí, poskytováním služeb péče o dítě, pořádáním letních aktivit a soustředění.

Vzhledem k tomu, že se od roku 2008 organizace intenzivně věnuje dětem a mládeži, jsou projekty pro celou rodinu navazující činnosti. Kromě zajišťování pobytových a příměstských

táborů jsou pořádány také různé semináře a workshopy pro rodiče. Organizace rovněž uspořádala Konferenci pro zaměstnavatele s cílem osvěty a podpory alternativních pracovních úvazků.

Jelikož byl dotazníkovým šetřením zjištěn zájem rodičů o služby péče o děti do tří let věku, popř. o péči o děti v menší skupině, došlo také k vybudování a zprovoznění **Mikrojeslí MALINKA** a Dětské skupiny **BABYjump**.

Organizace zajišťuje řadu aktivit a podpůrných činností pro rodiny, ale její přínos nejlépe ukážeme na konkrétním příkladu:

V roce 2014 se jedna z maminek místního spolku VIVAjump dostala do nelehké životní situace coby samoživitelka. Organizace měla zrovna možnost přihlásit projekt do grantové výzvy „Mluvme spolu“ mobilního operátora,⁶⁰ a tak vznikl projekt „**MÁMY s ručením omezeným**“, který se zaměřoval na rodiče samoživitele. Zajímavou zkušeností s touto výzvou byla samotná realizace, která byla rozložena do dvou let. Do žádosti bylo nutné naplánovat aktivity na první rok, a když žadatel získal podporu, plánoval druhý rok až na základě zjištěných požadavků komunity, pro kterou byl projekt realizován. Organizace díky tomu zjistila špatnou informovanost rodičů o tom, na co mají coby rodiče nárok v zaměstnání, o co mohou žádat na úřadech, kam se obrátit v případě potíží apod. Díky tomuto zjištění byl naplánován **vznik brožury pro rodiče (nejen) samoživitele**, ve které jsou přehledně uvedeny důležité informace ohledně zaměstnání, sociální pomoci, výživného nebo finanční gramotnosti. Čtenář v ní také najde kapitolu „Jak skloubit práci s rodinou“ a nechybí ani kontakty, kam se rodiče mohou obrátit v případě potřeby dalších informací. **Celá brožura je navíc protkána příklady z praxe a příběhy samoživitelů, popř. radami odborníků.** Brožura byla velice kladně hodnocena jak rodiči, ředitelkou Úřadu práce v Teplicích, tak i MPSV. V současné době se pracuje na možnostech její reedice a pokračuje se v plánování dalších aktivit pro komunitu rodičů s dětmi.

Organizace VIVAjump má velmi široký záběr svých aktivit – skrze mikrojesle a dětskou skupinu pomáhá rozšiřovat síť dostupných zařízení péče o děti a tím i zvyšovat zaměstnanost rodičů v regionu. Dále pořádá osvětové semináře a workshopy pro rodiče i zaměstnavatele a v neposlední řadě se věnuje skupině rodičů samoživitelů.

59 VIVAjump, z. s. [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.vivajump.cz/>

60 T-mobile pomáháme. Grantová výzva [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <https://www.nadacevia.cz/co-nabizime/t-mobile-pomahame/>

2.11 Rodina v obci – příklad obce Kašava

Autor: Mgr. Petr Žůrek, S. T. D.

Zlínský kraj / Kašava

Kontakt: Obec Kašava, Kašava 217, 763 19 Kašava, www.kasava.cz

Hlavní přínos:

- komplexní přístup k rodinné politice, dlouhodobá podpora prorodinných aktivit
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v obci
- posilování hodnoty rodiny ve společnosti

Obec Kašava byla na základě výhry v celostátním kole v roce 2016 nominována do evropské soutěže Vesnice roku 2018 (pořádá Europäische ARGE Landentwicklung & Dorferneuerung), odkud si přinesla jedno z nejvyšších ocenění. Vítězství v této soutěži vede k zamyšlení, co a jak se v takové úspěšné obci děje a čím může být inspirací⁶¹.

Obec, v níž žije asi 920 obyvatel, se nachází v údolí řeky Dřevnice, nad tzv. Slušovickou přehradou, která je zdrojem pitné vody. Obec je jakoby skrytá v jednom z malebných údolí Hostýnských vrchů a je charakteristická impozantním společenským, kulturním a občanským životem. **Obec Kašava aktivně podporuje své spolky a přispívá na jejich činnost také skrze speciální dotační obecní titul, který v roce 2018 nabídl 250 000 Kč.** Struktura žádostí a výše prostředků také ukazují na skutečnou a aktuální potřebnost peněz v činnosti spolků a organizací, které přispívají ke kvalitnímu životu občanů a jejich rodin.⁶²

Výčet všech těchto spolků je působivý: Dětský pěvecký klub Slunéčko, Kašavští chlapi, Mateřské centrum, Rodiče dětí z Kašavy, Royal Rangers, Spolek hudebníků Kašava, dechová hudba Trnkovjanka, Kašavská gajdošská, Valašský soubor Kašava, Dětský folklorní kroužek Kašavjáneek, ZUŠ Morava vede mladou dechovku z Kašavy a mladé píšťce – gajdoše, probíhá cvičení žen, aktivní je Orel, TJ Kašava, Vančica, Valachbajk team Kašava, Valachia Racing Team, Zumba, far-nost Kašava, Komunitní škola, Klub seniorů, Místní skupina Červeného kříže, Myslivci a Sdružení dobrovolných hasičů.

⁶¹ Zajímavé je, že ve Zlínském kraji se obce pravidelně umísťují na velmi dobrých místech v celorepublikových soutěžích. Dokonce v soutěži Vesnice roku je asi polovina vítězů této soutěže právě ze Zlínského kraje.

⁶² *Obec Kašava – Fond kultury a sportu* [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.kasava.cz/urad-obce/fond-kultury-a-sportu/>

Obec sama zřizuje obecní knihovnu a velmi podporuje ZŠ Kašava, která dosahuje vynikajících výsledků nejen ve vzdělávání dětí a žáků, ale i při organizování volnočasových aktivit pro děti a veřejnost, při spolupráci s rodiči, obcí a místními spolky.

Obec Kašava má velmi bohatý společenský život, což je zřejmé z množství spolků a organizací, které na jejím území působí. Na tomto příkladu je vidět, že ne všechny vesnice se musí potýkat s vylidňováním a stárnutím své populace. Pokud má obec bohatý společenský život, podporuje místní komunitu a klade důraz na hodnotu rodiny, může být pro mladé rodiny s dětmi velmi atraktivním místem pro život.

2.12 Kontaktní Family Point Pelhřimov

Autorka: Bc. Zuzana Havlová

Kraj Vysočina / Pelhřimov

Kontakt: Rodinné centrum Krteček, z. s., Palackého 1736, 393 01 Pelhřimov, www.rckrtecek.estranky.cz

Hlavní přínos:

- zvýšení informovanosti
- podpora neformálních vazeb v komunitě
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v dané obci
- podpora sladění práce a péče

Rodinné centrum Krteček⁶³ funguje od roku 1999 a o jeho provoz se starají maminky-dobrovolnice. Od května 2018 provozuje službu Family Point⁶⁴ – místo pro rodinu, jejímž zřizovatelem je město Pelhřimov.

Rodinné centrum Krteček i Family Point fungují ve stejných prostorách v centru města a mají otevřeno v pondělí a v pátek od 8.30 do 11 hodin a od úterý do čtvrtka od 8.30 do 11 hodin a odpoledne od 14.30 do 17 hodin. Mimo jiné se také Family Point zapojuje do dobročinných akcí a pomoci rodinám v tíživé životní situaci.

⁶³ *Rodinné centrum Krteček* [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.rckrtecek.estranky.cz/>

⁶⁴ *Family Point Pelhřimov – Rodinné centrum Krteček* [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pg/rckrtecek/posts/>

Family Point umožňuje pečovat o malé děti v důstojném a přátelském prostředí a získávat informace pro podporu rodinného života. Family Point Pelhřimov pravidelně pořádá volnočasové aktivity pro rodiny s malými dětmi, mezigenerační setkávání i vzdělávací akce pro rodiče. Dále také pořádá pravidelné dopolední cvičení pro maminky s dětmi, které nemají hlídání. Cílem služby kontaktního Family Pointu Pelhřimov je zkvalitňování životních podmínek rodin ve městě, které přispívají k jejich sladění spokojeného rodinného i pracovního života. Kromě zázemí k péči o dítě (nakrmění, nakojení, přebalení) slouží také jako informační a poradenské místo pro rodiny. Family Point předává informace na podporu rodiny, kariérové poradenství, zprostředkovává potřebné kontakty (na organizace, služby, instituce, zdravotnictví a odborníky) zabývající se rodinnou problematikou. Služba Family Point je zdarma. Kontaktní pracovníci Family Pointu jsou v kontaktu s neziskovými organizacemi, vedením města i místními firmami.

Mezi organizace, s nimiž spolupracuje, patří také **Dobrovolnické centrum Fokus**, díky kterému se **maminky na mateřské či rodičovské dovolené aktivně zapojují do různých činností**, které napomáhají k nové praxi. Tu pak mohou uvést do svého životopisu, což jim může pomoci při hledání zaměstnání. V rámci **kariérového poradenství** kontaktní pracovníci **motivují maminky k hledání zaměstnání**. Family Point díky svým službám umožňuje rodinám mít chvíli čas jen na sebe a užít si bezstarostně společně strávené chvíle.

2.13 RC Beruška Strakonice – „Zaměstnaní rodiče, spokojené děti“

Autorka: Ing. Petra Staňková

Jihočeský kraj / Strakonice

Kontakt: Rodinné centrum Beruška Strakonice, z. s., Lidická 194, 386 01 Strakonice, www.rcberuska.cz

Hlavní přínos:

- podpora sladění práce a péče
- podpora zaměstnanosti

Rodinné centrum Beruška působí ve Strakonici. Dopoledne zde probíhají programy pro děti s rodiči na rodičovské dovolené, odpoledne probíhá projekt **„Zaměstnaní rodiče, spokojené děti“** formou školního klubu. Pravidelný program RC Beruška je k nalezení na webových stránkách.⁶⁵

Projekt „Zaměstnaní rodiče, spokojené děti“⁶⁶ a v současnosti projekt **„Zaměstnaní rodiče, spokojené děti III“** si klade za **cíl pomoci rodičům sladit péči o děti s pracovními povinnostmi**. Díky projektu si mohou rodiče najít práci, protože o jejich děti je během jejich práce postaráno. Mohou tak například přejít z částečného na plný úvazek.

Aktuální projekt je hrazen z prostředků EU, **původní projekt běžel v RC Beruška od června 2016 do května 2018** a nabízel tři služby pro rodiče dětí navštěvujících 1. stupeň základní školy:

- 1) Klub – otevřeno od 5.30**, – využívají hlavně rodiče pracující od 6.00, protože družiny při školách otevírají ráno nejdříve v 6.15. Odpoledne klub funguje od 13.00 do 19.00, což je výborné pro rodiče pracující do 18.00.
- 2) Doprovod** – v odpoledních hodinách doprovodí děti ze školy na kroužky. Z kroužku si je vyzvedne buď rodič, nebo je dítě doprovázeno zpět do klubu Berušky.

⁶⁵ Rodinné centrum Beruška – program [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.rcberuska.cz/program/>

⁶⁶ Projekt „Zaměstnaní rodiče, spokojené děti“ [online]. 2018 [cit 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.rcberuska.cz/projekt-zamestnani-rodice-spokojene-deti/>

3) Příměstské tábory o letních, jarních i podzimních prázdninách – za dotovanou cenu 600 Kč/týden. V ceně je strava na celý den, vstupné na výlet a pojištění dětí.

Projekt využívaly i děti, které se z důvodu plné kapacity nedostaly do družiny. **Ve Strakonických je hodně strojírenských podniků, rodiče často pracují od 6.00 a nemají děti kam dát.** Družiny při ZŠ zavírají v 16.30. Rodiče, kteří pracují do 18.00, jsou za hlídání do 19.00 vděční, a projekt si velmi pochvalovali.

Od června 2018 do května 2021 je zde aktivní projekt „Zaměstnaní rodiče, spokojené děti III“, který má, i přes spokojenost rodičů, omezený rozpočet, a tím i omezenou otvírací dobu klubu – **ranní družina je nyní zavřena, klub je otevřen pouze v čase 12–18.30 hod.** (Dvě hlídačky, čtyři doprovody, v obou projektech hlídáme a doprovázíme i mentálně a tělesně postižené) a již nejsou realizovány příměstské tábory (pouze klub a doprovod). Dosud služeb projektů využilo 120 rodin.

Problematika sladění práce a péče se zdaleka netýká jen rodičů s nejmenšími dětmi. I rodiče školních dětí potřebují určitou formu podpory, např. ve formě ranní či odpolední družiny, doprovodu na kroužky apod. Realizací těchto aktivit může být dosaženo vyšší zaměstnanosti rodičů, ale skrze snadnější sladování práce a péči i vyšší spokojenosti rodin.

2.14 Projekt příprava snoubenců

Autorka: Mgr. Ivana Růžičková

Ústecký kraj / Krupka

Kontakt: Centrum pro rodinu, z. s., Husitská 128/32, 417 41 Krupka 3, www.centrumprorodinu.cz

Hlavní přínos:

- posilování rodičovských kompetencí
- posilování hodnoty rodiny ve společnosti

Centrum pro rodinu⁶⁷ bylo založeno v roce 1993, od té doby pracuje na prarodinných programech. Centrum pro rodinu je zapsaným spolkem, který **nabízí programy usilující**

o pochopení úlohy muže a ženy, rozvinutí přirozených vztahů manželů. Klade důraz na dobré a přívětivé klima v celé široké rodině.

Projekty **Příprava snoubenců na manželství** probíhají od roku 2005. Projektem prošlo 60 snoubeneckých dvojic, tj. 120 lidí. Tento projekt má za cíl připravit snoubence na život v manželství a všechna úskalí a radosti s tím spojené. Přijít mohou snoubenci, kteří mají zájem prohloubit svůj vztah a hlouběji před manželstvím poznat názory a pohledy na důležité stránky manželství. Přípravy probíhají na mnoha místech republiky. O kurzu je možné se dovědět buď z webových stránek pořadatelů (nejčastěji jsou to Centra pro rodinu), z doporučení od snoubenců, kteří přípravu absolvovali, nebo jim ji doporučí oddávající apod. Snoubenci se nijak nevybírají, nejdůležitější kritérium je zájem o práci na společném vztahu. Přípravy se pořádají buď v rodině manželského vedoucího páru, nebo v přednáškových místnostech, záleží na počtu snoubeneckých párů.

Financování bývá různé, někde si snoubenci (spíše symbolické) kurzovné zaplatí, **Centrum pro rodinu tuto službu nabízí zdarma.** Přípravy vedou manželé, kteří mohou snoubencům povědět mnoho zkušeností ze svého života. Tím se příprava pro mladé lidi stává přitažlivá a autentická. Je velmi užitečné, aby se mladí lidé dověděli o tom, jak prožívat snoubenecký vztah, na čem vztah záleží, jaké má kdo priority, jaké poslání má manželství, rodina a rodičovství. Proto by bylo dobré, kdyby se do Přípravy snoubenců na manželství zapojily další organizace.

Manželství představuje velkou hodnotu pro celou společnost a zejména pro samotné manžele a jejich děti. Zatímco na své povolání se člověk připravuje mnoho let – lékař studuje šest let, právník i učitel se také připravují dlouholetým studiem, než nastoupí do zaměstnání –, na tak životně důležitou věc, jakou je manželství, žádná příprava neexistuje. V manželství poté opakujeme naučené vzorce chování, které jsme sami viděli doma.

Centra pro rodinu si uvědomují stav partnerských vztahů a nepřipravenost mladých lidí pro dlouhodobý vztah, a proto jim přípravu na manželství nabízí. Na přípravě se podílejí vyškolené manželské páry, které žijí spokojeným životem a jsou ochotny nabídnout prostor pro diskusi o manželských tématech, předat určité obecně platné principy a osobní zkušenost.

Snoubenci na konci každého večera dostávají materiály s otázkami k tématu, kterému se budou společně věnovat příští setkání. Otázky snoubenci probírají nejprve spolu – sami –, tato příprava je pro jejich vztah asi tou nejdůležitější. Dále se tyto otázky probírají společně na příštím setkání. Snoubenci se zde mohou podělit o to, na co společně přišli, co je obohatilo, s čím si nevěděli rady. Je na každém z nich, co budou chtít s ostatními sdílet, s čím se budou chtít svěřit.

⁶⁷ Centrum pro rodinu, z. s. [online]. 2018 [cit 2019–01–07]. Dostupné z: <http://www.centrumprorodinu.cz/>

Cílem kurzu je bližší a bezprostřední příprava na život v manželství. Jejím základem je získávání partnerských dovedností a náhled na fungování rodinného života.

Na setkáních jsou probírána tato témata: K čemu slouží období známosti, Psychologie muže a ženy, Intimní oblast manželství, Rodičovství a řada dalších.

Lída (26) a František (33)

„Liduška moc chtěla touto přípravou projít, tak jsem souhlasil. První manželství se mi nepovedlo, jsem rozvedený a z předešlého vztahu mám dva syny. Víím moc dobře, že tato skutečnost je pro nový vztah velkou zátěží, i proto jsem s přípravou souhlasil a docela se těšil, co se o manželství dozvím nového.“

Již při první návštěvě jsem byl překvapený, jak otevřeně jsme všichni mezi sebou mluvili a na co všechno přišla řeč. Každé setkání přineslo mnoho obohacení. Při setkávání jsem také pochopil, co pro Lidušku manželství znamená, jakou hloubku pro ni tato instituce představuje.

*Na konci každého setkání jsme dostali domů otázky, o kterých jsme si měli spolu promluvit. Oba jsme se shodli, že společně strávený čas diskusí nad otázkami byl pro nás velmi důležitý. Na příštím setkání jsme o nich mluvili všichni. Bylo pro mě milé překvapení, že druzí řeší podobné otázky jako my. **Uvědomil jsem si mnoho věcí, které jsem dříve bagatelizoval. Možná proto mi také předešlý vztah nevyšel. Díky za vše.“***

Fanda

Zkušenosti z činnosti zaměřené na obnovení, zlepšení a upevnění partnerských vztahů v rodině ukazují, jak je dlouhodobá příprava na manželství důležitá. Pouze stabilní a prosperující rodina může být zárukou vhodného prostředí pro východu dítěte, udržitelného rozvoje společnosti i její funkčnosti a soudržnosti.

2.15 Projekt víkendy pro otce a dospívající syny

Autorka: Mgr. Ivana Růžičková

Ústecký kraj / Krupka

Kontakt: Centrum pro rodinu, z. s., Husitská 128/32, 417 41 Krupka 3,
www.centrumprorodinu.cz

Hlavní přínos:

- posilování rodičovských kompetencí
- posilování hodnoty rodiny ve společnosti

Centrum pro rodinu⁶⁸ bylo založeno v roce 1993, od té doby pracuje na prorodinných programech. Centrum pro rodinu je zapsaným spolkem, který **nabízí programy usilující o pochopení úlohy muže a ženy**, rozvinutí přirozených vztahů manželů a klade důraz na dobré a přívětivé klima v celé široké rodině.

Víkendy pro otce s dospívajícím synem se konají od roku 2005 a prošlo jimi 376 dvojic (otec + syn), tj. 752 osob.

Projekt se skládá z těchto jednotlivých částí, které se nazývají:

- 1. Víkendy pro otce s dospívajícím synem I.** Motto a téma víkendu: „Mnoho mužů má děti, ale málo dětí má otce!“ Víkend je na téma společné dobrodružství.
- 2. Pokračovací víkendy pro otce s dospívajícím synem II.** Motto a téma víkendu: „Tajemství“.
- 3. Pokračovací víkend pro syny III.** Motto a téma víkendu: „Mužské archetypy“.
- 4. Pokračovací víkendy pro syny IV.** Motto a téma víkendu: „Rytířskost civilizace a rozdíly v myšlení mužů a žen“.
- 5. Pokračovací víkendy pro syny V.** Motto a téma víkendu: „Cesta divokého muže“.
- 6. Brána dospělosti.** Motto a téma: „Rituální vstup synů do dospělosti“. Závěrečné soustředění a vyvrcholení Víkendů pro otce s dospívajícím synem a víkendů pro syny.

Pomocí dobrodružného a poučného programu lákáme syny na cestu opravdového mužství. Jen o málo starší muži doprovází syny po celou dobu našeho setkávání. V tomto věku mají na dospívající většinou největší vliv jen o málo starší kamarádi.

68 Centrum pro rodinu, z. s. [online]. 2018 [cit 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.centrumprorodinu.cz/>

Úkolem atraktivního programu díla je obstát mezi jinými lákadly a vytvořit v synech touhu se účastnit všech víkendů. Tím se vytvoří prostředí, ve kterém jim lze předávat moudrost předků a vlastním příkladem na ně působit na cestě k dospělosti.

Bývalo tomu tak skoro vždycky, že se starší rodu scházeli s dospívajícími muži a předávali jim svoji tradici. Rady starších byly něčím jako výkladní skříň kmenů a rodů. Starší pomáhali řešit problémy ve společenství, dávali rodům směr a také pomáhali vstupovat chlapcům do dospělosti.

Synům se na prvních dvou víkendech poodkryje nitro světa dospělých mužů. Poznají, jak nelehká je cesta k plnosti mužství a že ani žádný otec to na této cestě nemá lehké. Pochopí, že tuto cestu brzy sami také nastoupí a stanou se tak stejnými poutníky jako jejich otcové. Dostane se jim pozornosti, důvěry i uznání rodičího se mužství. **Otcové si naopak připomenou, jak důležité je být dobrým otcem ve správný čas.** Jak snadno se v tomto období stane chyba, která se špatně napravuje, a jak může působit problémy až do dalších generací. Poslední výzkumy ukazují, že chyby na dětech v raném období lze napravit právě v tomto dospívajícím věku, ale jen pokud se změníme my, rodiče. **Cílem všech víkendů je doprovázet syny v dospívání a připravit je tak na vstup do dospělosti. Celý cyklus víkendů trvá 3–5 let.**

Přihlásit se může jakákoli dvojice otec + syn, pokud je účast jich obou dobrovolná a syn je dospívající, tj. ve věku 16–18 let. Účastníci se nevybírají, musí se přihlásit (e-mailem) co nejdříve. Obvykle bývá od vyvěšení pozvánky na náš web do 30 minut stav naplněn. Kurz pojme 30 dvojic otec + syn. Celý cyklus víkendů pořádá tým, jehož členové tento projekt vymysleli. Víkendy se pořádají na chalupách stojících v přírodě, na samotách. **Projekt je financován ze sponzorských darů většinou od účastníků víkendu, jimž tento program pomohl ve vztahu se synem, nebo od sponzorů, kteří vnímají významnost a důležitost projektu.** Účastníci platí nocleh, stravu a režii. V ČR jde v současnosti o jedinou organizaci, která víkendy tohoto typu pořádá.

František – otec

Velmi mě oslovila myšlenka celého projektu – „**pomoci otcům doprovodit své syny na cestě k dospělosti**“. Vždycky jsem cítil, že svému synovi něco dlužím, ale nevěděl jsem, co to je. Schéma celé akce je důmyslně poskládané tak, že vytváří podmínky pro společenství, ale i pro osobní rozhovory mezi otcem a synem, na které by doma, v běžném životě, asi vůbec nedošlo. Dobrodružnou atmosféru ještě podtrhlo prostředí samoty chatkového tábora v lese s rybníkem. Sešlo se 30 dvojic otců a synů a musím říct, že to byla síla vidět tolik chlapů se svými syny pohromadě ve stejném naladění. Byly pro nás připravené různé aktivity, které tmelily vztah mezi otcem a synem, a díky společným prožitkům ho nesmírně prohlubují.

Mohli jsme projít i některými rituály, které upozorňují na důležité životní situace, jako je zranění syna otcem, nedůvěra. Na tato témata jsme si také ve dvojicích otevřeně povídali. **Nebylo lehké poslouchat, co Jirka prožíval při různých mých „otcovských výchovných úletech“, ale musel jsem dodržovat pravidlo „syn mluví a otec jen naslouchá“.** Nikdy bych si nepomyslel, co mého syna trápí a z čeho má radost. Zjistil jsem také, jak je můj syn zručný a pohotový a doveďe si poradit v krizových momentech. Zjistil jsem, že je dospělejší, než nám se ženou připadal. Také jsem byl překvapený jako otec, jak rozumné názory na život má, a byl jsem šťastný, že se mezi námi vytvořilo silnější pouto a vztah založený na důvěře. Moc děkuji celému týmu za skvěle připravený víkend. **Domů si odvážím odhodlání nevzdávat věci, které bych předtím hodil za hlavu, a více respektovat synovy názory.**

Honza – syn

Jednou táta přišel s nápadem, že spolu strávíme víkend. Myslel jsem, že špatně slyším, s tátou nám to moc neklape, pořád na mně něco vidí. Kontroluje mě a ospravedlňuje to tím, že se řídí heslem „Důvěřuj, ale prověřuj!“. Spíš mi připadá, že je pro něj důležitá druhá polovina hesla, to „prověřuj“. **Nedokázal jsem si představit, co tam spolu celý víkend budeme dělat.** Lákalo mě ale to, že víkend bude v přírodě a zažijeme adrenalinové aktivity, tak jsem na to kývl a řekl si, že to s tátou nějak přežiju, našťastí tam budou i jiní lidé. Vystoupili jsme z auta a všude bylo plno mých vrstevníků, jejich tátů a dost organizátorů, všude jen samí chlapi, a to mi bylo dost sympatické. V sobotu odpoledne přišla skvělá adrenalinová aktivita, byli jsme vysoko nad zemí, v korunách stromů. Zavázali jsme se ale, že nebudeme říkat, co jsme zde prožívali, takže o konkrétnostech na víkendu pomlčím.

Celý víkend jsme se nezastavili, pořád se něco dělo, a to já mám rád, prostoje mi vadí. Moc se líbily i debaty s vrstevníky o tom, jak chodí život a jak to chodí u nás doma, člověk z toho dost načerpal a viděl, že je to skoro všude stejný, rodiče se o nás pořád strachují, vidí v nás malé děti, pořád nám radí a říkají, že to s námi myslí dobře.

Pak taky došlo na debatu jen já a táta, kde jsme si měli říct něco ze svého života, co bychom neradi, aby se ten druhý dozvěděl od cizích lidí. Táta mi vyprávěl o své velké bolesti, kterou si musel projít on ve vztahu ke svému otci, vůbec jsem netušil, jaké spolu měli neshody a jak táta dědovi ublížil. **Měli jsme oba slzy v očích a něco nás nutilo se obejmout. Najednou mi byl táta bližší tím, že přede mnou uznal svoji chybu, že projevil lítost nad tím, jak se v mládí zachoval vůči svému otci, že dokázal říct, že se mu mnohé v životě nepovedlo.**

Vztahy v rodinách nebývají jednoduché, a to ať už jde o vztahy mezi samotnými rodiči, nebo o vztahy rodič – dítě. Často se v současnosti hovoří o krizi mužství či otcovství. Projekt víkendů pro otce a syny se snaží upevnit právě vztahy mezi otci a syny a tím i posílit stabilitu celé rodiny.

2.16 Projekt Osmička – úřad vstřícný rodině

Autor: krajská poradkyně projektu „Krajská rodinná politika“ Jitka Chrtková

Kraj Praha / Městská část Praha 8

Kontakt: ÚMČ Praha 8, Zenklova 1/35, 180 00 Praha 8 – Libeň, www.praha8.cz

Hlavní přínos:

- podpora sladování pracovního a rodinného života
- podpora zavedení a zajištění agendy rovnosti žen a mužů

Od roku 2017 usiluje ÚMČ Praha 8 o to, aby byl jako zaměstnavatel vstřícnější ke svým zaměstnancům a zaměstnankyním a jejich rodinám.

Hlavním cílem projektu, který vyvrcholí v roce 2020, je institucionální zajištění, zavedení a prosazování agendy rovnosti žen a mužů v rámci činnosti Úřadu městské části Praha 8.

„Naší cílovou skupinou jsou zaměstnanci a zaměstnankyně úřadu. Zaměřujeme se také na podporu pracovníků a pracovníků, kteří se vrací z mateřské či rodičovské dovolené,“ uvádí Andrea Bělovská, odborná vedoucí projektu.

„Projekt pomohla rozběhnout odbornice na rovné příležitosti Zuzana Labudová. S její pomocí jsme vytvořili na úřadě pracovní pozice gender focal point,“ informuje Eva Kubalová, která jednu z pozic zastává. Úřad Osmičky prošel školením mentorů, genderovým auditem a má vytvořen Akční plán rovných příležitostí, jehož cíle postupně naplňuje. Na jednotlivých odborech úřadu fungují mentoři a mentorky, probíhají školení pro zaměstnance a zaměstnankyně s tematikou rovných příležitostí. Proběhl první Family day a další bude v roce 2019.

V roce 2019 je plánována zahraniční stáž, která povede ke sdílení zkušeností. V závěru projektu dojde ke sdílení dobré praxe na národní úrovni. Výstupy bude Praha 8 sdílet i s dalšími městskými částmi. O projektu jsou pracovníci a pracovnice ÚMČ Praha 8 informováni v pravidelných čtvrtletních newsletterech.

Jednou z možností, jak usnadnit podmínky pro sladování pracovního a rodinného života zaměstnanců a zaměstnankyň, kterou se projekt zabývá, je zavádění flexibilních forem zaměstnávání na předem vytvářených pracovních pozicích.

Projekt je financován z Operačního programu Zaměstnanost Evropského sociálního fondu.

2.17 Realizace kampaně Společnost přátelská rodině v Olomouckém kraji

Autorka: Bc. Lenka Polášková

Olomoucký kraj / Olomouc

Kontakt: Síť pro rodinu, z. s., Truhlářská 24, 110 00 Praha 1, www.sitprorodinu.cz

Hlavní přínos:

- podpora sladění práce a péče
- zvyšování informovanosti
- posilování hodnoty rodiny ve společnosti
- propojení jednotlivých aktérů rodinné politiky

Síť pro rodinu, z. s. (dříve Síť mateřských center o. s.) vznikla v roce 2002 na základě dlouholeté neformální spolupráce mateřských center.

Tradiční kampaň **Sítě pro rodinu „Společnost přátelská rodině“**⁶⁹ je realizována již od roku 2004. Zaměřuje se na podporu rodiny v každé životní fázi, tzn. na všechny generace a jejich potřeby.

Aktivity kampaně v posledních letech směřují především k zaměstnavatelům. Důraz je kladen na motivaci zaměstnavatelů k uplatňování rovných příležitostí a zavádění opatření pro sladování rodinného a pracovního života jejich zaměstnanců. V roce 2017 prošla kampaň další inovací v rámci strategického plánování Sítě pro rodinu, jedním z jejích tří hlavních pilířů je **„Rodina ve firmě“**. Kampaň se nyní soustředí především na audit „Společnost přátelská rodině“. Na základě analýzy firemní kultury je možné obdržet prestižní certifikát Společnost přátelská rodině, který je udělován na dobu tří let.

I v roce 2018 **prostřednictvím soutěže Společnost přátelská rodině byli oceněni zaměstnavatelé za neobvykle vstřícné podmínky sladování rodinného a pracovního života** a mimořádně citlivý přístup k rovným příležitostem. Realizace kampaně v Olomouckém kraji přinesla řadu novinek a příkladů dobré praxe.

Kampaň jako příklad dobré praxe propojila spolupráci samosprávy, neziskového sektoru a sektoru soukromého. Olomoucký kraj podpořil kampaň mediálně,

69 Společnost přátelská rodině [online]. 2. 2. 2018 [cit 2018–12–12]. Dostupné z: <http://www.centrumprorodinu.cz/>

organizačně a finančně částkou ve výši 40 000 Kč, která byla na základě rozpočtu zajištěna na podporu organizace a činnosti krajské koordinátorky.

Předávání certifikátu úspěšným zástupcům firem a organizací proběhlo v termínu 18. 6. 2018 v areálu Korunní pevnůstky v Olomouci.

Důraz na osvětu a vzdělávání sice nepřináší okamžité výsledky, ale z dlouhodobého hlediska je nezbytné takovéto aktivity realizovat. Zejména vzdělávání zaměstnavatelů a jejich pozitivní motivace k poskytování flexibilních úvazků jsou v dlouhodobém horizontu velmi přínosné.

2.18 Třebíč – rovné příležitosti a sladování pracovního a rodinného života

Autor: Mgr. Ing. Miroslav Cejpek, DiS.

Kraj Vysočina / Třebíč

Kontakt: Město Třebíč, Karlovo nám. 104/55, 674 01 Třebíč, www.trebic.cz

Hlavní přínos:

- komplexní přístup k rodinné politice, dlouhodobá podpora prorodinných aktivit
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v kraji
- posilování hodnoty rodiny ve společnosti
- podpora sladění práce a péče

Město Třebíč⁷⁰ získalo v roce 2017 Cenu hejtmana Kraje Vysočina za společenskou odpovědnost, 2. místo v soutěži Kraje Vysočina Podnik přátelský rodině a 3. místo v Kraji Vysočina v soutěži Přívětivý úřad 2017. V roce 2018 získalo město tyto ceny: Cenu hejtmana – 2. místo, Přívětivý úřad – 2. místo v kraji a v soutěži MV Úřad roku „Půl na půl“ – čestné uznání.

V kolektivní smlouvě se město zavazuje k respektování zásady stejných příležitostí a stejného zacházení ve věci zaměstnání a profese a dále se zavazuje dbát o to, aby se nevyskytlo žádné

ustanovení smluv nebo vnitřních norem organizace diskriminační povahy, pokud jde o přístup k zaměstnání, zachování zaměstnání nebo podmínek zaměstnání a další dle zákoníku práce.

V pracovním řádu jsou zakotveny rovné podmínky pro všechny bez specifikace jakýchkoli výjimek. Při výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů nesmí docházet k újmě jiného účastníka ani k ponižování jeho lidské důstojnosti.

Město Třebíč se ve svých interních dokumentech zavazuje dodržovat zásady rovných příležitostí a zavazuje se dbát o to, aby se nevyskytlo žádné ustanovení smluv nebo vnitřních norem organizace diskriminační povahy, pokud jde o přístup k zaměstnání, zachování zaměstnání nebo podmínek zaměstnání a další dle zákoníku práce. Dále jsou vnitřním platovým předpisem a Kodexem etiky zaměstnanců Městského úřadu Třebíč stanoveny rovné podmínky pro všechny bez specifikace jakýchkoli výjimek.

Město Třebíč jako zaměstnavatel nabízí kromě obvyklých benefitů (pružná, zkrácená pracovní doba, práce mimo pracoviště zaměstnavatele, 1/2 dne dovolené a další) také **nadstandardní benefity** v podobě finančního příspěvku při narození dítěte ve výši 5000 Kč, poskytuje zaměstnancům volno bez náhrady mzdy v rozsahu maximálně pět pracovních dnů v kalendářním roce po vyčerpání řádné dovolené, poskytuje zaměstnancům pracovní volno s náhradou mzdy v rozsahu maximálně tří pracovních dnů v kalendářním roce na domácí léčení bez potvrzení od lékaře.

Město každoročním přidělem z rozpočtu vytváří sociální fond ve výši 5 % plánovaného ročního objemu mzdových prostředků.

Za rodinného příslušníka se pro účely čerpání sociálního fondu považuje také dítě, na něž pracovník organizace platí výživné, pokud nebyl zbaven rodičovských práv.

Ze sociálního fondu lze například: poskytnout pro nezaopatřené děti zaměstnanců jedenkrát ročně **příspěvek ve výši 1200 Kč** na letní nebo zimní tábor, soustředění sportovních oddílů nahrazující letní nebo zimní tábor, léčebný a ozdravný pobyt dětí, na základní, střední nebo vysokou školou organizovaný letní či zimní výcvikový kurs nebo zájezd do zahraničí v rámci výuky, **poskytnout jednorázovou nenávratnou sociální výpomoc** zaměstnancům v mimořádně závažných případech a při řešení složitých neočekávaných sociálních situací do **10 000 Kč** a další.⁷¹

70 Město Třebíč [online]. 2018 [cit 2018–12–14]. Dostupné z: <http://www.trebic.cz/>

71 Město Třebíč [online]. 2018 [cit 2018–12–14]. Dostupné z: <http://www.trebic.cz/>

Město Třebíč jde svým přístupem příkladem ostatním obcím, potažmo celé veřejné správě. Nastavením svých vnitřních dokumentů dává jasně najevo, že rodiče potřebují vhodné podmínky pro sladění práce a péče a nesmí být vystaveni žádné formě diskriminace.

2.19 Prožitkové vzdělávání dospělých v Holoubku inspiruje i v Bruselu

Autorka: Vladimíra Krejčíková

Pardubický kraj / Holice

Kontakt: Rodinné a vzdělávací centrum Holoubek, Oblastní charita Pardubice, Dudychova 782, 53401 Holice, www.zenyp.cz, www.womenwelcome.cz, www.matape.cz

Hlavní přínos:

- podpora sladění práce a péče
- posilování hodnoty rodiny ve společnosti
- podpora neformálních vazeb v komunitě
- podpora mezigeneračního soužití a aktivit
- začleňování (integrace) dětí se sociálním znevýhodněním do společnosti a zvýšení kvality jejich života i života celé jejich rodiny

Potřebu komunity města Holice o šesti a půl tisících obyvatel vytvořit prostor pro setkávání (rodinné centrum) zaznamenali ve stejném období ředitelka Oblastní charity Pardubice Marie Hubálková i tým čtyř maminek na rodičovské dovolené a jedné babičky. Spojení více než dvou tisíc hodin dobrovolnické práce zakladatelek a budovy nedaleko centra města v Dudychově ulici umožnilo „vzlétnout“ Holoubku.

Rodinné a vzdělávací centrum Holoubek Oblastní charity Pardubice je centrum otevřené všem rodinám, především rodinám ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Poskytuje pomoc v oblasti výchovy, vzdělávání a pomáhá řešit problémové situace v rodinách. Holoubek je centrum pro setkávání rodin s dětmi všech věkových skupin a pro vzájemné propojování generací. Posláním centra je také vzděláváním rozvíjet dospělé i děti. Od založení v roce 2011 se návštěvnost pestrých a kvalitně připravovaných aktivit zvyšuje až na současných více než 5000 návštěv za rok.

V Holoubku se dějí běžné aktivity zejména pro maminky s dětmi na mateřské a rodičovské dovolené, které se zaměřují na rozvoj dětí. „*Brzy jsme ale zjistily, že maminky se často na rodičovské dovolené cítí osamělé a těžko hledají pracovní uplatnění ve svém oboru na zkrácený úvazek. Zamýšlely se, jak po návratu do práce skloubí péči o rodinu s prací,*“ vysvětluje projektová manažerka Vladimíra Krejčíková motivaci rozjet další vzdělávací projekty zaměřené na rodiče. **Tým Holoubka vytvořil a postupně zrealizoval tři projekty. Bezplatných vzdělávacích kurzů doposud využilo více než 650 lidí.**

První, tříletý projekt se jmenoval „Mami, tati, pečuj, pracuj“ (MATAPE). Mapoval možnosti, jak sladit pracovní a rodinný život. Miniauditem rovných příležitostí mužů a žen v rámci projektu prošlo deset firem v kraji, které dostaly od expertky zpětnou vazbu, do jaké míry vytváří pro své zaměstnance prostředí přátelské rodině, a konkrétní doporučení, co mohou zlepšit. Například jak zavést flexibilní formy práce – z domova, zkrácené nebo sdílené úvazky a podobně. **Ukázalo se, že mnoho žen se o flexibilní formu práce bojí požádat, a proto mají zaměstnavatelé pocit, že takové formy práce jejich zaměstnanci nepotřebují.**

Proto se další část projektových aktivit zaměřila na seberozvoj žen na rodičovské dovolené a druhá část cílila na změnu postojů u zaměstnavatelů.

Pro zaměstnavatele byly inspirací ke změně postojů příklady podnikatelů nebo firem, kteří již flexibilní formy práce úspěšně využívají, zachycené na videu Rodina a práce.⁷²

Projekt MATAPE byl oceněn Národní cenou kariérového poradenství 2014⁷³ a Evropskou komisí byl vybrán jako příklad dobré praxe do připravované tištěné brožury Examples of successful projects on work-life balance.⁷⁴

Rodinné a vzdělávací centrum Holoubek Oblastní charity Pardubice vyhrálo celorepublikovou soutěž kvality a od Asociace institucí vzdělávání dospělých získalo titul Vzdělávací instituce 2017⁷⁵.

⁷² Rodina a práce. Rodinné a vzdělávací centrum Holoubek [online]. 26. 2. 2014 [cit 2018–12–18]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?time_continue=1606&v=-LMGhKURp6g

⁷³ Národní cena kariérového poradenství 2014: Sborník soutěžních příspěvků z České republiky [online]. Praha: Dům zahraničních služeb pro Centrum Euroguidance, 2014 [cit 2018–12–18]. Dostupné z: <http://www.euroguidance.cz/prikklady-dobre-praxe/nckp-2014.html>

⁷⁴ Vladimíra Krejčíková. Rodinné a vzdělávací centrum Holoubek. Osobní sdělení dne 18. 12. 2018.

⁷⁵ Vzdělávací institucí roku 2017 je rodinné a vzdělávací centrum Holoubek Oblastní charity Pardubice Holoubek [online]. 11. 12. 2017 [cit 2018–12–14]. Dostupné z: <https://pardubice.charita.cz/hlavni-rubrika/vzdelavaci-instituci-roku-2017-je-rodinne-a-vzdelavaci-centrum-holoubek-oblastni-charity-pardubice/>

Jakou a kde najít práci? Jak najít čas na svůj seberozvoj, když pečuji o dítě? To byly otázky, které si kladla paní Martina, jež po čtyřleté rodičovské dovolené byla nezaměstnaná, a aby toho nebylo málo, syn se nedostal do školky. Nevěděla, jak dál směřovat svoje pracovní uplatnění, cítila se osamělá a bezradná. Dozvěděla se o možnosti bezplatného vzdělávání v Holoubku, kam mohla docházet i se synem. Při absolvování tříměsíčního vzdělávacího cyklu, který zahrnoval osobní rozvoj, počítačový kurz a výuku angličtiny, pro sebe objevila nové pracovní možnosti. Uspěla u přijímacího pohovoru a získala pro sebe ideální práci. „Holoubek velmi pomohl mně i synovi,“ říká paní Martina.

Aktivity rodinného a vzdělávacího centra Holoubek jsou široce zaměřeny (nejen) na vzdělávání dětí i dospělých. Centrum pomáhá se seberozvojem rodičů během (či po skončení) rodičovské dovolené a zároveň realizuje osvětu zaměstnavatelů v oblasti flexibilních forem práce. Tím významně usnadňuje sladění práce a péče v dané lokalitě.

2.20 Pohádková babička

Autorka: krajská poradkyně projektu „Krajská rodinná politika“ **RNDr. Alexandra**

Vokurková

Středočeský kraj / Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

Kontakt: Brandýský Matýsek z. s., Zahradnická 1723/A,
250 01 Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, www.brandyskymatysek.cz

Hlavní přínos:

- podpora mezigeneračních vztahů
- aktivizace seniorů
- podpora sladění práce a péče
- vyšší dostupnost volnočasových aktivit pro děti

Centrum rodin Brandýský Matýsek⁷⁶ podporuje rodiny z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi a okolí. Zaměřuje se přednostně na rodiny s dětmi do devíti let. Brandýský Matýsek je i jedním ze zaměstnavatelů. Možnost přivýdělku a společenského uplatnění je touto formou nabídnuta mimo jiné i seniorům z dané oblasti. Konkrétně je **několik seniorů zapojeno ve službách**

pro doprovody dětí po městě, kdy vyzvedávají děti ve školách nebo školních družinách a odvádějí je na jiné volnočasové aktivity, ať už právě v prostorách Brandýského Matýska, či u kteréhokoli jiného poskytovatele. Další seniorka vede kroužek „**Švadlenky**“, jehož hrdí členové už vyrobili například dárky pro protagonisty kulturního pořadu „Na kus řeči s...“, který se pravidelně ve městě pořádá. Další seniorka má na starosti popolední předčítání pohádek ve školce. Kontakt s nejstarší generací je pak završen návštěvami Domu s pečovatelskou službou, kam chodí děti pravidelně dvakrát do roka.

„Na děti se každý týden těším a děti se těší na mě – hned mi naskáčou na klín, když přijdu, a spoustu mi toho řeknou,“ říká paní, která chodí do Matýska dělat předčítací pohádkovou babičku. „Jsem moc ráda, že mám pevný bod ve svém týdenním rozvrhu a že můžu být užitečná,“ dodává. A že užitečná opravdu je, to potvrzuje i vedoucí rodinného centra: „Děti na ‚babičku‘ reagují úplně jinak než na nás ostatní, kteří jsme ze stejné generace, jako jsou jejich rodiče. Když ‚babička‘ někdy nemůže přijít, ptají se po ní a mají o ni starost.“

Propojování dětí a seniorů je velmi prospěšné pro všechny zúčastněné strany. Seniori a seniorky mohou pomoci řadě rodin s vyzvedáváním dětí ze školy, převáděním dětí na zkoušky apod., čímž výrazně usnadní sladování pracovních a rodinných rolí v dané rodině. Zároveň také dochází k mezigeneračnímu setkávání, ke kterému by jinak v dané rodině vůbec nemuselo dojít a dítě či děti by nezískaly bližší vztah k žádné osobě v seniorském věku (s tím je spojen i přenos zkušeností apod.). Rovněž senior či seniorka profituje, a to nejen finančně, ale i sociálně a společensky, jelikož u něj či u ní nedochází k sociální izolaci a pocitu osamění.

2.21 Program 3G – tři generace

Autorka: Bc. Jiřina Gasserová

Ústecký kraj / Ústí nad Labem

Kontakt: Dobrovolnické centrum, z. s. je metodické a vzdělávací centrum kurzu Silní rodiče, www.dcul.cz

Hlavní přínos:

- podpora mezigeneračních vztahů
- aktivizace seniorů
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v kraji/obci
- podpora sladění práce a péče

⁷⁶ Brandýský Matýsek [online]. 2018 [cit 2018–12-14]. Dostupné z: <http://www.brandyskymatysek.cz/>

Dobrovolnické centrum⁷⁷ působí v regionu Ústeckého kraje již 19. rokem, jeho posláním je vytvářet a poskytovat profesionální zázemí dobrovolníkům a propagovat dobrovolnictví jako přirozenou součást života. Dobrovolnické centrum, z. s.⁷⁸ dlouhodobě realizuje řadu programů a projektů. Mezi nejúspěšnější programy patří **program 3G – tři generace.**

Program 3G – tři generace⁷⁹

Zakladatelem a koordinačním střediskem programu 3G – tři generace je HESTIA – Centrum pro dobrovolnictví, z. ú. Program byl založen v roce 2011. V Ústí nad Labem program 3G realizuje Dobrovolnické centrum, z. s.

Smyslem programu 3G – tři generace je podpora mezigeneračních vztahů, další formy dobrovolnictví, vytvoření bezpečného přátelského vztahu dítěte/rodiny s jedním dobrovolníkem starším 50 let.

Chvilky s vnučkou či vnukem, byť náhradním, jsou vždy neopakovatelné a zanechají jak v dítěti, tak v dobrovolníkovi (náhradní babičce, dědečkovi) příjemné vzpomínky. Dětské nápady dospělé mnohdy naplní radostí a někdy i velmi překvapí, zároveň adoptivní babičky a dědečkové mohou předat svoje zkušenosti i paměti z dětství.

Anna (52) se nedávno musela přestěhovat do nového bytu na druhém konci Prahy, kde nemá žádné známé. Těšila se, že se bude chodit hrát se svými vnoučaty na dětská hřiště, její rodina ovšem bydlí sto kilometrů od Prahy, to je příliš daleko, aby se mohla vnoučatům pravidelně věnovat. Anička je jedna z dobrovolnic, která se nebála do programu přihlásit a která je teď spokojená, protože svůj volný čas může věnovat někomu dalšímu. Jednou týdně chodí ven s malou Markétkou, které nedávno zemřela maminka a o kterou se stará jen její tatínek. Anička Markétce může nabídnout ženský vzor, který jí teď tak moc chybí. Volná odpoledne tráví různě – jednou upečou něco dobrého na zub, podruhé se jdou podívat do parku nebo se jen tak dívají na pohádku v televizi. Anička tak šetří tatínkovi čas na zařízení nezbytných věcí a zároveň vytváří v rodině pohodu, která zde byla dřív. Tatínek ji na oplátku vzal zase do divadla, aby jí oplatil její snahu a pomoc. Anička našla způsob,

77 Dobrovolnické centrum z. s. [online]. 2018 [cit 2018–12-14]. Dostupné z: <https://www.dcul.cz/stranky/organizace.htm>

78 Dobrovolnické centrum z. s. [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.dcul.cz/stranky/organizace.htm>

79 Program 3G [online]. Dobrovolnické centrum z. s. 2018 [cit 2018–12-14]. Dostupné z: https://www.dcul.cz/stranky/programy_3G.htm

jak smysluplně trávit volný čas. Navíc se v programu seznámila s dalšími dobrovolníky, se kterými občas zajde ven do kavárny si popovídat.

Program 3G – tři generace dlouhodobě funguje např. v Praze, Kroměříži, Ústí nad Labem, Jičíně a Opavě.

Rodinná a další centra se neřídka zaměřují zejména na aktivity pro rodiny s dětmi. Dobrovolnické centrum však vnímá rodinu šířeji, tzn. včetně prarodičů, a uvědomuje si, že ne každé dítě může být v osobním kontaktu se svými prarodiči a naopak. Program 3G pomáhá spojovat právě generaci malých dětí a seniorů, což přináší radost a užitek všem zúčastněným stranám.

2.22 Mezigenerační program „Babičko, dědečku, ukaž mi, co umíš!“

Autorka: Mgr. Iva Křikavová

Jihočeský kraj / České Budějovice

Kontakt: Rodinné centrum Pomněnka, Lipenská 2592, České Budějovice,

www.centrumpomnenka.cz

Hlavní přínos:

- podpora mezigeneračních vztahů
- aktivizace seniorů
- zlepšení podmínek pro fungování rodin v kraji/obci

Rodinné centrum Pomněnka⁸⁰ je přátelské místo pro rodinu, kde se rozvíjejí nejen děti, ale mohou zde na sobě pracovat i rodiče a prarodiče. **Posláním RC Pomněnka je doprovázení a podpora rozvoje dítěte jako samostatné a zodpovědné osobnosti prostřednictvím vzdělávání, výchovy a rozvoje jeho mentálních schopností.**

Od roku 2016 se snaží do programů aktivně **zapojovat prarodiče dětí – program nazvali „Babičko, dědečku, ukaž mi, co umíš!“**. Senioři jsou součástí programu a aktivně spoluvytvářejí jeho obsah. Předávají své zkušenosti, zájmy a dovednosti. Děti pak spolu s nimi

80 Rodinné centrum Pomněnka [online]. 2018 [cit 2018–12-14]. Dostupné z: <http://www.centrumpomnenka.cz/>

pokračují v jejich aktivitách. Senioři společně s pracovníky RC Pomněnka promýšlejí své aktivity, aby byly reprodukovatelné pro děti a mohli je společně provozovat. Dětem jsou připravovány podmínky tak, aby mohly projevovat spontánní zájem o aktivity seniorů a dokázaly s nimi navazovat kvalitní sociální vazby, včetně ohodnocení jejich práce, úctě k věku seniorů, vnímání jejich specifických zdravotních omezení apod.

Senioři a jejich rodiny jsou v průběhu programu motivováni k vytvoření **Knihy rodiny**, která zaznamenává zkušenosti rodiny a život seniora v průběhu času a rodinné vzpomínky na stěžejní mezníky v životě rodiny. Prostřednictvím speciálních metod zpracování životních témat dochází k terapii. Senioři se mohou účastnit speciálních bloků Feuersteinovy metody vedoucí k rozšíření a posílení mentálních schopností, které mohou být věkem oslabovány.

Rodinné centrum Pomněnka se snaží propojovat generaci prarodičů a dětí a posilovat tak mezigenerační vztahy a přenos zkušeností. RD Pomněnka klade důraz také na aktivizaci seniorů, posilování jejich mentálních i fyzických schopností, ale rovněž na zpracování důležitých životních témat skrze terapeutické metody.

2.23 Možnosti malého muzea v oblasti primární prevence

Autorka: Mgr. Jitka Králová

Středočeský kraj / Mělník

Kontakt: Regionální muzeum Mělník, p. o. Středočeského kraje, náměstí Míru 54, 276 01 Mělník, www.muzeum-melnik.cz

Hlavní přínos:

- zvyšování informovanosti
- podpora primární prevence

Regionální muzeum Mělník, p. o.⁸¹ Středočeského kraje je paměťovou institucí se stotřicetiletou minulostí. **Muzeum obdrželo prestižní ocenění: certifikát Společnost přátelská rodině (r. 2013), Gloria Musealis – Muzeum roku (2016) 2. místo a Gloria Musealis – Muzeum roku (2017) 1. a 3. místo. Nese si přízvisko „Muzeum, které si užijete...“**

81 Regionální muzeum Mělník, p. o. [online]. 2018 [cit 2018–12-14]. Dostupné z: <https://www.muzeum-melnik.cz/>

Muzeum a prevence

Regionální **muzeum Mělník** již od roku 2012 aktivně **spolupracuje s Programem prevence kriminality** města Mělníka a se **složkami Integrovaného záchranného systému** (Policie ČR – ÚO Mělník, Městská policie Mělník, HZS SK Mělník) **při přípravě a realizaci sociálně preventivních výstav a projektů**. Participace tradičně vnímané paměťové instituce v oblasti nespecifické a specifické prevence sociálně patologických jevů je v českém prostředí velmi ojedinělá. Programy jsou určeny nejen pro školy, ale v rámci dnů otevřených dveří také pro rodiny a veřejnost.

*Pozornost rodičovské veřejnosti, školního prostředí i médií vyvolal v pořadí druhý projekt věnovaný **problematické prostituce (rok 2013)**. Jeho nosným prvkem byla zápůjčka původní výstavy z Muzea Policie ČR s unikáty, jako například pracovní knížka nevěstky, nástroje k pokoutním potratům či plátěná ochrana proti početí.*

*Rok 2014 přinesl velké detektivní pátrání na výstavě **Stopa! Vyřeš zločin...** Během vyšetřování fiktivního případu děti objevily nejen pachatele, ale především se zábavně poučnou formou seznámily s moderními vyšetřovacími metodami. Vyzkoušely si osvědčené vyšetřovací postupy, daktyloskopický komparátor, biolaboratoř, seznámily se s podrobnostmi soudní pitvy. Následující rok 2015 byla realizována **výstava Hoří!**, která kolektivní práci rozšířila o odborníky z Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje a Sboru dobrovolných hasičů a Hasičského muzea Florián Všetaty.*

*Projekt s názvem **Kyberprostor@včeraadnes.cz**⁸² z roku 2017 se zabýval riziky virtuálního světa. Byl cílený na sedm set žáků druhého stupně základních škol.*

*Posledním počinem z roku 2018 byl výstavní projekt **Ano, pane doktore!** Tentokrát se vzhledem k námětu k akci připojili lektori ze Zdravotnické záchranné služby Středočeského kraje.*

Projekty, zahrnující i dny pro rodiny s ukázkou práce jednotlivých složek, výcviku, techniky, tematické přednášky a besedy, pomáhají formovat zdravou osobnost u mladé populace. Tyto aktivity **jsou přístupné díky nízkonákladovému či zcela volnému vstupu**. Všem těmto projektům je vlastní cílené zaměření na mělnický region, využívání efektivních v praxi ověřených strategií, metod a forem muzejně pedagogické a preventivní práce, které podporují růst zdravé osobnosti mladého člověka a pozitivní mezilidské vztahy.

82 [Kyberprostor@včeraadnes.cz](https://www.muzeum-melnik.cz/muzeum/fotogalerie/akce-a-vystavy/2017/kyberprostorvcheraadnescz-597cs.html?ftresult=kyberprostor) [online]. 2017 [cit 2018–12-14]. Dostupné z: <https://www.muzeum-melnik.cz/muzeum/fotogalerie/akce-a-vystavy/2017/kyberprostorvcheraadnescz-597cs.html?ftresult=kyberprostor>

2.24 Partnerství školy a rodiny aneb drobnosti, které pomáhají

Autor: krajská poradkyně projektu „Krajská rodinná politika“ RNDr. Alexandra Vokurková
Středočeský kraj / Čelákovice

Kontakt: Soukromá ZŠ Větrník Čelákovice (soukromá škola s. r. o.), ZŠ Větrník,
 náměstí 5. května 2/12, 250 88 Čelákovice

Hlavní přínos:

- podpora sladění práce a péče
- zvyšování informovanosti
- podpora neformálních vazeb v komunitě

ZŠ Větrník⁸³ poskytuje vzdělání 1. stupně ZŠ dětem z rodin v okruhu 10–23 km.

Finančně nenáročné „drobnosti“, které pomáhají

ZŠ Větrník Čelákovice nabízí několik drobných opatření, která jsou ale výjimečná. Jako příklad dobré praxe jsou zvoleny pouze prvky, které lze realizovat s přispěním zřizovatele také na veřejných školách.

Začátek vyučování a otevření školy podle potřeb rodin, bezpečí pro děti, klid pro rodiče.

Většina dětí přijíždí do školy z okolních obcí a rodiče je přivázejí autem. Po dohodě mezi rodiči a vedením školy **začíná vyučování v 8.30**. Škola zároveň poskytuje možnost, aby zde děti byly pod dohledem vychovatelů už od 7 hodin. Všechny děti mohou být ve školní družině do 17 hodin.

Toto opatření **nabízí rodinám větší flexibilitu** v sladění rodinného a pracovního života, zohledňuje zejména typ zaměstnání s pozdějším koncem i začátkem pracovní doby a dále fakt, že část rodičů musí za prací dojíždět mimo místo svého bydliště. S ohledem na druh a způsob dopravy dětí přináší možnost vyhnout se vrcholné ranní špičce, která kulminuje před osmou hodinou ranní právě v důsledku jednotného začátku školní výuky na většině základních škol.

Adaptační víkendy pro rodiny a učitele, zn. naše škola

Před přijetím do školy jsou rodiče podrobně seznámeni s tím, **co a jak** se jejich děti budou učit. Mohou se také zúčastnit některých vyučovacích hodin. Seznámení se školním vzdělávacím programem se prohlubuje i v neformální atmosféře adaptačních pobytů. Lepší vhléd rodičů do dění ve škole ušetří zejména v prvních letech školní docházky rodině mnoho starostí, času a denní napjaté atmosféry při domácí přípravě.

Pravidelná zpětná vazba pro veřejnou službu zvanou škola

Na konci každého týdne vyhodnotí dítě společně s rodiči, co se mu daří a kde je problém.

Výsledkem této autoevaluace je cenná zpětná vazba pro školu a neocenitelná prevence rizikového chování dítěte, které má samozřejmě vždy velký dopad na celou rodinu.

Pravidelnost, četnost a aktivní participace dítěte je významným prvkem v preventivním působení školy v synergii s rodinou. Předchází se zdlouhavému přenosu a ověřování informací, přehazování zodpovědnosti z jedné strany „tripartity“ (škola–rodiče–dítě) na druhou. Sdíleně nesená zodpovědnost podporuje jak kohezi v rámci rodiny, tak i sounáležitost mezi rodinou a školou.

Maximální zapojení rodičů do chodu, dění a výchovných procesů na škole odstraňuje řadu konfliktních situací a má obecný primárně preventivní rozměr.

83 Mills – cesta ke vzdělání – ZŠ Větrník [online]. 2018 [cit 2018–12–14]. Dostupné z: <http://mills.cz/>

Závěrečné slovo

„Jedině zakotvený člověk může totiž podnikat dobrodružné výpravy do světa poznání a přání. Ten, komu tato jistota chybí, často nenalezne ani sám sebe.“

Prof. PhDr. Zdeněk Matějček, CSc.

Doufáme, že tato publikace bude inspirací pro všechny, kteří hledají příklady dobré praxe na podporu rodinného a komunitního života v rámci jednotlivých regionů.

V dnešní nestabilní společnosti je to právě rodina a její hodnoty, které mohou vytvořit stabilní společnost i pro další generace.

Přehled použitých zdrojů

- *Akcí plán rodinné politiky Jihomoravského kraje na rok 2019* [online]. 2018 [cit. 2018-12-07]. Dostupné z: https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/akcni_plan_rodinne_politiky_2019_web.pdf
- *Audit family friendly community* [online]. 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.auditfamilyfriendlycommunity.cz/>
- *Brandýský Matýsek* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.brandyskymatyssek.cz/>
- *Brněnský projekt Rapid Re-Housing obdržel prestižní cenu SozialMarie* [online]. 2. 5. 2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/brno-aktualne/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/a/brnensky-projekt-rapid-re-housing-obdrzel-prestizni-cenu-sozialmarie/>
- *Brno pokročilo v boji s bezdomovectvím* [online]. 19. 1. 2016 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/brno-aktualne/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/a/brno-pokrocilo-v-boji-s-bezdomovectvim/>
- *Centrum pro rodinný život, z. s.* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.rodinnyzivot.cz/>
- *Centrum pro rodinu, z. s.* [online]. 2018 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.centrumprorodinu.cz/>
- *Český svaz žen* [online]. 2008 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.cszvysocina.estranky.cz>
- *Dětská skupina Kapička* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.trebickskecentrum.cz/kapicka/>
- *Dětská skupina Kvítek* [online]. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.jcu.cz/o-univerzite/zazemi-a-sluzby/detska-skupina-ju>
- *Do školy bezpečně a šetrným způsobem. Čtrnáctka.* 2018, 2018(9), 26.
- *Dobrovolnické centrum, z. s.* [online]. Dobrovolnické centrum, z. s. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.dcul.cz/stranky/organizace.htm>

- *Donátoři darovali neziskovkám skoro 10 milionů korun* [online]. Pardubický kraj, 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/98639/donatori-darovali-neziskovkam-skoro-10-milionu-korun?previev=archiv>
- *Dotační portál Krajského úřadu Jihomoravského kraje* [online]. 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: www.kr-jihomoravsky.cz
- *Family Point* [online]. 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.familypoint.cz/>
- *Family Point Pelhřimov – Rodinné centrum Krteček* [online]. 2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pg/rckrtecek/posts/>
- *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích* [online]. 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.jcu.cz/>
- *Koncepce rodinné politiky statutárního města Chomutov* [online]. 2013 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: https://www.chomutov-mesto.cz/?download=_/i .000599/koncepce-rodinne-politiky-smch.doc
- KOPŘIVA, Karel. *Lidský vztah jako součást profese*. 5. vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-181-6.
- *Krajský dětský domov – jesle* [online]. KDD, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <http://www.dd-karlovarsky.cz/jesle>
- *Krajský dětský domov – kontakty* [online]. KDD, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <http://www.dd-karlovarsky.cz/kontakty>
- *Krajský dětský domov – o nás* [online]. KDD, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <http://www.dd-karlovarsky.cz/o-nas>
- *Kurz Silní rodiče – Silné děti®* [online]. Dobrovolnické centrum, z. s., 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: http://www.dcul.cz/stranky/programy_SRSD_kurz.htm
- *Kyberprostor@včeraadnes.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.muzeum-melnik.cz/muzeum/fotogalerie/akce-a%20vystavy/2017/kyberprostorvceraadnescz-597cs.html?ftresult=kyberprostor>
- *MAS Českomoravské pomezí* [online]. 2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: www.mascmp.cz
- *Město Třebíč* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.trebic.cz/>
- *Mills – cesta ke vzdělání – ZŠ Větrník* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://mills.cz/>
- *Minulé ročníky Burzy filantropie* [online]. Pardubice: Burza filantropie, 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <http://www.burzafilantropie.cz/pardubickykraj/historie/>
- *Nabídka volných míst – Dětská skupina Potůček* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.tisnov.cz/nabidka-volnych-mist-detska-skupina-potucek>
- *Nadace Partnerství* [online]. 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.nadacepartnerstvi.cz/>
- *Národní cena kariérového poradenství 2014: Sborník soutěžních příspěvků z České republiky* [online]. Praha: Dům zahraničních služeb pro Centrum Euroguidance, 2014 [cit. 2018-12-18]. Dostupné z: <http://www.euroguidance.cz/prikklady-dobre-praxe/nckp-2014.html>
- *O burze filantropie* [online]. Pardubice: Burza filantropie, 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <http://www.burzafilantropie.cz/pardubickykraj/o-burze/>
- *Obec Kašava – Fond kultury a sportu* [online]. 2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <http://www.kasava.cz/urad-obce/fond-kultury-a-sportu/>
- *Obec přátelská rodině a seniorům* [online]. 2018, 2019 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/14475>
- *Perchè il Piedibus?* [online]. It.: Associazione Nazionale Italiana Piedibus, 2018. [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.piedibus.it/perche-il-piedibus/>
- *Porozumění Litvínov, z. s.* [online]. Litvínov: Porozumění Litvínov, z.s., 2018 [cit. 2018-12-17]. Dostupné z: <http://www.os-porozumeni.cz/>
- *Program 3G* [online]. Dobrovolnické centrum, z. s., 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: https://www.dcul.cz/stranky/programy_3G.htm
- *Projekt „Zaměstnaní rodiče, spokojené děti“* [online]. 2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <http://www.rcberuska.cz/projekt-zamestnani-rodice-spokojene-deti/>
- *Prorodinná politika* [online]. 2002–2017 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/prorodinna-politika/ds-302528/p1=63567>

- *Pupa, z. s.* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.pupapraha.eu>
- *Pupa, z. s. – programy* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.pupapraha.eu/programy/>
- *Regionální muzeum Mělník, p. o.* [online]. 2018 [cit. 2018–12-14]. Dostupné z: <https://www.muzeum-melnik.cz/>
- *Rodina a práce. Rodinné a vzdělávací centrum Holoubek* [online]. 26. 2. 2014 [cit. 2018–12-18]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?time_continue=1606&v=-LMGhKURp6g
- *Rodinné centrum Beruška – program* [online]. 2018 [cit. 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.rcberuska.cz/program/>
- *Rodinné centrum Heřmánek* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.rc-hermanek.cz>
- *Rodinné centrum Krteček* [online]. 2018 [cit. 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.rckrtecek.estranky.cz/>
- *Rodinné centrum Pomněnka* [online]. 2018 [cit. 2018–12-14]. Dostupné z: <http://www.centrumpomnenka.cz/>
- *Rodinné pasy* [online]. Jihomoravský kraj, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.rodinnepasy.cz/>
- *Rodinná politika Jihomoravského kraje* [online]. Rodinná politika v JMK, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.rodinnapolitika.cz/>
- *Rodinné zápolení* [online]. 2018 [cit. 2018–12-12]. Dostupné z: <http://2018.rodinnezapoleni.cz/>
- *Společnost přátelská rodině* [online]. 2. 2. 2018 [cit. 2018–12-12]. Dostupné z: <http://familyfriendly.cz/>
- *Strategie uplatňování principu rovnosti v podmínkách Krajského úřadu Kraje Vysočina* [online]. 2018 [cit. 2018-12-07]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4090650
- *T-mobile pomáháme. Grantová výzva* [online]. 2018 [cit. 2018–12-12]. Dostupné z: <https://www.nadacevia.cz/co-nabizime/t-mobile-pomahame/>

- *Towards Successful Seniority™* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <https://www.profesniseniorita.cz/>
- *Trojlístek sblížení tří generací* [online]. Centrum pro rodinu a sociální péči, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://www.trojlistek.com/>
- *Třebíčské centrum, z. s.* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.trebickskecentrum.cz/>
- *Velká cestovatelská prázdninová soutěž pro děti* [online]. 2018 [cit. 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz/wp-content/uploads/2018/07/Prazdninova-soutez-2018-umistenikeseke.pdf>
- *Víkendový pobyt pro prarodiče s vnoučaty* [online]. 2018 [cit. 2018-12-14]. Dostupné z: <http://www.rodinnyzivot.cz/?q=node/6>
- *VIVAjump, z. s.* [online]. 2018 [cit. 2018–12-12]. Dostupné z: <http://www.vivajump.com/>
- *Vzdělávací institucí roku 2017 je rodinné a vzdělávací centrum Holoubek Oblastní charity Pardubice Holoubek* [online]. 11. 12. 2017 [cit. 2018–12-14]. Dostupné z: <https://pardubice.charita.cz/hlavni-rubrika/vzdelavaci-instituci-roku-2017-je-rodinne-a-vzdelavaci-centrum-holoubek-oblastni-charity-pardubice/>
- *Walking bus* [online]. Wikipedie, 2018 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Walking_bus
- *ZŠ Bratří Venclíků* [online]. 2018 [cit. 2018-1-15]. Dostupné z: http://www.zsvencliku.cz/akce_skoly

Sborník dobré praxe rodinné politiky v krajích vznikl v rámci projektu
Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života
na úrovni krajů, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233.

Tento projekt je financován z Operačního programu Zaměstnanost
a ze státního rozpočtu.

ISBN 978-80-7421-175-1

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

#rodinyvkrajích